

Izhaja vsak petek. Izdaja časopisno-založniško podjetje »Primorski tisk« v Kopru. Naslov uredništva in uprave: Koper, Kidričeva 26, tel. 170. Posamezni izvod 10 din. Celoletna naročnina 500 din, polletna 250 din, četrtletna 130 din. Za inozemstvo znaša letna naročnina 1000 din ali 7,5 am. dolarja. Bančni račun 602-70-1-181. Prilogo »Uradni vestnik okraja Koper« prejema naročniki brezplačno. Rokopisov ne vračamo.

Iz vsebine

V Portorožu so se ustavile šahovske ure
Naš gospodarski komentar
Sposobne ljudi v vodstvu zadrug
Računi po starem
Ples! in pesmi treh sosednjih narodov
Tri obmejne zgodbe
Veliko gasilsko slavlje v Piranu
Koprčani so oddajali s Slavnik
Oj, ta naša tržnica
Praznik jugoslovanskih pomorščakov
Rodile so se četvorčke
Šport
Zanimivosti

PRED VOLITVAMI V ZADRUŽNE SVETE

Predlagajmo in izvolimo najboljše

Kmetijsko združništvo v koprskem okraju stopa na novo pot. Zadruga se v glavnem že iznebile nekmetijskih dejavnosti. Upravni odbori in zadržniki se prizadevno pripravljajo na naslednji korak, ki bo pomenil prelomnico v dejavnosti naših zadrug: na volitve v zadržne svete. Lahko trdimo, da so letošnje

volitve zadržnih svetov najpomembnejši dogodek, odkar obstajajo zadruga.

To pa zaradi tega, ker po spremenjeni uredbi o kmetijskih zadrugah te niso več samo organizacije svojih zadržnikov, ampak so družbene gospodarske organizacije, enakopraven partner ostalim gospodarskim organizacijam

v naši skupnosti pod nadzorstvom državnih organov. To pomeni, da bodo odslej naše zadruga na isti ravni, kakor so tovarne ali podjetja, ki imajo svoje organe upravljanja.

Prav v tem je velik pomen novih predpisov o kmetijskih zadrugah, ki niso več zadeva samo neposrednih članov zadruga, temveč vseh kmetijskih proizvajalcev in vseh državljanov.

Po spremenjeni uredbi o kmetijskih zadrugah so novi organi zadrug občni zbor, zadržni svet, upravni odbor in upravnik. Dolžnosti in pravice vsakega posameznega organa so določene z uredbo in pravili zadruga. Prav tako ima vsak organ točno določen svoj delokrog in ni noben organ podrejen ali nadrejen drugemu organu. Torej občni zbor ni več najvišji organ kmetijske zadruga, kot je bilo to doslej. Prav tako so člani občnega zbora odslej vsi zaposleni delavci in nameščenci zadruga, kakor so seveda tudi lahko izvoljeni v vse druge organe. Zadržni svet popolnoma ustrezno n. pr. v tovarni delavskemu svetu, upravnik zadruga pa direktorju podjetja ali tovarne, ki ga imenuje občina. O tem smo v našem časopisu pred časom že pisali, toda ne bo odveč, če se na to vrnemo sedaj vnovič, ko smo neposredno pred volitvami v zadržne svete.

Od samih volitev v zadržne svete nas loči le dober mesec, vendar je pred nami še kopicica dela, preden bomo šli na volišča. Predvsem morajo imeti vse zadruga še pred volitvami v zadržne svete polletne občne zbere, na katerih morajo dosednji upravni odbori poročati o gospodarskem programu zadruga in ga zlasti osvetliti s stališča obnove kmetijskih površin in raznih oblik kooperacije. Seveda ne sme manjkati tudi poročilo o finančnem uspehu v prvem polletju. Najvažnejše pa je sprejetje novih zadržnih pravil, ki se morajo ujemati s spremenjeno uredbo o kmetijskih zadrugah. Ta pravila

(Nadaljevanje na 2. strani)

Talj prvak v Portorožu

Naš Gligorić samo pol točke za njim

Portorož ima od pretekle srede svojega prvaka. Ruski velemejster Talj je v zadnjem kolu remiziral z

postavljati na kocko dragocene pol točke, ker je slutil, da si bo z njo pomagal med prvo šestorico in si s tem zagotovil vstopnico za turnir kandidatov ter velemejsterski naslov.

Ker ob zaključku redakcije še nimamo poročila o rezultatih prekinjenih partij, ne moremo objaviti končne lestvice turnirja. Znani so samo prvi štirje: Talj 13 in pol točke, Gligorić 13, Petrosjan in Benko 12 in pol. Za njima je Fisher z 12 točkami.

Zmagovalec Mihail Talj

mednarodnim mojstrom Sherwinom in obdržal prvo mesto na tablici. Postal je zmagovalec IV. medicinskega šahovskega turnirja.

Tudi naš velemejster Gligorić je na tem turnirju dosegel svoj največji dosednji uspeh: priboril si je 13 točk in sam zasedel drugo mesto, komaj pol točke za zmagovalcem.

Naš dopisnik je ujel oba velemejstra, ko sta se po končanem boju pripravljala, da po dežju stečeta iz Ljudskega doma v hotel Palace, kjer sta nastanjena. Naprosili smo ju za posebno izjavo za Slovenski Jadran in v naglici sta povedala:

Talj: »Zelo sem zadovoljen s svojim uspehom. Bil je lep turnir. Pozdravljam vse bralce vašega lista.«

Gligorić: »Zadovoljen sem s svojim plasmanom in v glavnem tudi z igro. Portorož mi je všeč in je zelo primeren za turnirje. Lepa hvala tukajšnjemu prebivalstvu za pozornost in gostoljubnost.«

Ker vse do zadnjega kola ni bilo mogoče dokončno reči, kdo bo zmagovalec in kako se bodo mojstri razvrstili na tablici, je bilo zadnji dan v dvorani posebno napeto vzdušje. Gledalcev je bilo toliko kot še nikoli. Stisniti so morali celo sedeže, da je bilo več prostora za stojišča, kjer je bila takšna gneča, da ni bilo mogoče skozi.

Partija Gligorić : Fisher je bila seveda v sredšču pozornosti, Bobby se ni našemu velemejstru samo krepko upral. Prešel je celo v ofenzivo in ga večkrat potisnil v neprijeten položaj. Tudi v trenutku, ko sta se sporazumela za remi, je imel na bojišču prednost, najbrž pa si ni upal

Velemejster Svetozar Gligorić

V Piranu so se zbrali šahovski problemisti vsega sveta

Piran je bil ta teden prizorišče zanimivih zasedanj pri nas malo znanih šahovskih »problemistov«. Zasedal je I. svetovni kongres problemistov z udeležbo skoraj 80 delegatov iz 30 držav. Razen tega se je sestala problemska komisija Mednarodne šahovske zveze FIDE na svoj XXIX. kongres. Od srede je v teku tudi II. kongres šahovski problemistov Jugoslavije.

Posebno slovesno se je začel I. svetovni kongres problemistov preteklo soboto. V slavnostno okrašeni sejni dvorani piranskega ObLO je kot gostitelj pozdravil udeležence predsednik ObLO Davorin Ferligoj. V imenu problemistov se je za otvoritveni govor zahvalil eden najpomembnejših živčnih problemistov sveta, A. Ellermann iz Buenos Airesa. Kot organizator je govoril predsednik problemske komisije FIDE, Jugoslovan inž. Nenad Petrović iz Zagreba.

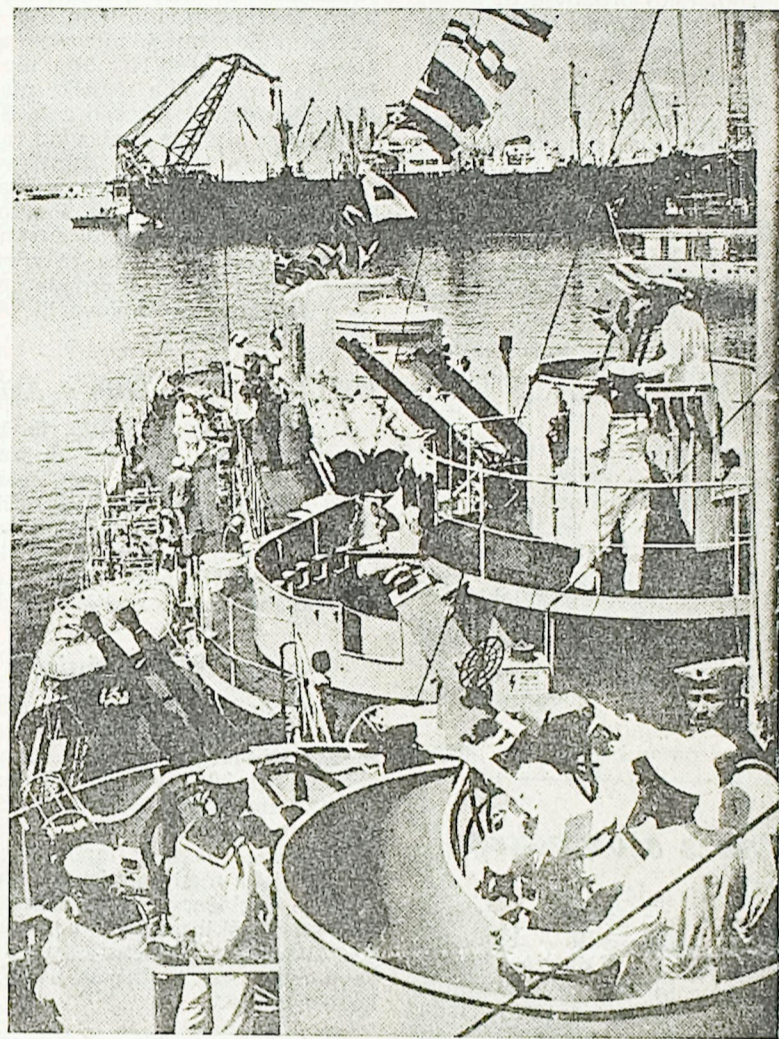
V nedeljo so bili problemisti na

izletu v Postojni. Tudi problemisti so izrazili zadovoljstvo nad tem, da je kongres v Jugoslaviji

in so izrekli vse priznanje naravnim lepotam naših krajev in dobri organizaciji. Jule

Kongres problemistov se je slavnostno začel v dvorani občinskega ljudskega odbora v Piranu

Letos smo Dan mornarice prvič proslavili ne samo kot Dan Jugoslovanske vojne mornarice, marveč kot praznik vseh jugoslovanskih pomorščakov in pomorskega gospodarstva na sploh. Več o tem preberite na 9. strani lista. Na sliki: najlepša vojna ladja naše JVM rušilec »Split«, ki je bil docela zgrajen v reški ladjedelnici »3. maj«, na dan primopredaje v reškem pristanišču

V POSTOJNI SO SPREJELI PETLETNI NAČRT GOSPODARSKEGA RAZVOJA

Upoštevanje stvarnih možnosti

Petletni plan gospodarskega razvoja postojnske občine, ki je bil sprejet na skupnem zasedanju obeh zborov Občinskega LO preteklo soboto, je sad večmesečnega dela občinskih organov in sodelovanja gospodarskih organizacij, zavodov in ustanov ter občanov, ki so na zborih volivcev

dajali svoje pripombe in predloge. Sestavljeni družbeni plan odraža doseženo stopnjo gospodarskega razvoja. Njegov glavni namen je, da je smotno in pravilno usmeri napore k nadaljnjemu vsestranskemu razvoju tistih gospodarskih vej, ki neposredno vplivajo na boljše življenje delovnih ljudi.

Na podlagi razvoja, ki ga predvideva družbeni plan zveze, republike in okraja v razdobju 1957—1961 in na podlagi doseženih materialnih in družbenih pogojev, predvideva načrt povečanje družbenega bruto proizvoda od 3 milijard 38 milijonov leta 1956 na 4 milijarde 602 milijona v letu 1961. V istem razdobju se bo narodni dohodek povečal za 732 milijonov ali za 10,2 % letno.

Večji družbeni proizvod in narodni dohodek bodo v glavnem omogočile nove industrijske in obrtne zmogljivosti, večja proizvodnja v kmetijstvu, novi turistični gostinski, trgovski in obrtni obrati, povečana storilnost dela in smotno izkoriščanje surovin v vseh gospodarskih organizacijah. Povečanje storilnosti dela je ena temeljnih nalog tega plana.

Posebno hitro bodo iz leta v leto naraščali izdatki za družbeni standard. To zahteva zaostala graditev tega področja na eni strani, na drugi pa turistični značaj občine. Zlasti bo treba hitreje graditi stanovanja ter komunalne naprave kot so vodovodi, ceste, kanalizacija, razsvetljava in

(Nadaljevanje na 3. strani)

Sprejeto DO SVETU

Zapleteno in nevarno

Na Daljnem vzhodu je nastal v zvezi z nastopanjem LR Kitajske proti otokoma Kvemoj in Macu, ki sta še v rokah nacionalistične Kitajske. Otoka sta pod nenehnim topovskim ognjem s celine, v LR Kitajski pa vlada pravo vojno razpoloženje.

Kot je znano, so ZDA poslale na pomoč Čankajšku okrepljeno VII. pomorsko brodogradilnico in nekaj ameriških eskadril, pa tudi nekaj ameriških čet je na Tajvanu. Prišlo je že tudi do incidenta, ker so pomorske enote VII. ameriškega brodogradilništva demonstrativno plule skozi kitajske teritorialne vode, ki jih je LR Kitajska prav tako razširila na 12 milj.

V zvezi z zaostrenim položajem je predsednik vlade SZ Nikita Hruščev poslal predsedniku ZDA Dwightu Eisenhowerju osebno poslanico, v kateri grozi, da bo SZ smatrala vsak napad ameriških vojaških sil na LR Kitajsko kot napad na svoje lastno ozemlje.

Na Kitajskem pa se kar resno pripravljajo na vojno. Prirejajo velika protestna zborovanja, časopisi celo pišejo, da je vojska že pripravljena in da čaka samo na ukaz, priobčujajo pa tudi številna pisma delovnih kolektivov, ki obljublajo, da bodo napeli vse sile za povečanje proizvodnje za fronto — manjka torej samo še iskra in sod smodnika bo eksplodiral.

Vendar pa se hkrati tudi poga-

Novice s Tržaškega

Važen dogodek pretekli teden v Trstu je bila splošna in enotna stavka pristaniških delavcev, ki zahtevajo zboljšanje svojih prejemkov in delovnih pogojev, obenem pa zahtevajo, naj vlada vložiti vse sile za čimprejšnjo in mirno rešitev spora na Srednjem vzhodu, ker tamkajšnji dogodki ogrožajo svetovni mir ter že kvarno vplivajo na pristaniški promet v Trstu. Zaradi stavke je 24 ur popolnoma zamrlo vse delo v starem in novem pristanišču, ker niti en delavec ni prišel na delo. V ponedeljek dopoldne pa je bilo na sindikalnem sedežu CGIL sindikalno zborovanje stavkajočih, ki so soglasno odobrili protestno resolucijo in pismi angleškemu ter ameriškem konzulatu v Trstu.

Pretekli teden pa so dva dni stavkali delavci v osrednji delavnici občinskega podjetja Acegat v Broletu. Stavkali so, ker vodstvo podjetja namerava preurediti in skrčiti to delavnico ter premestiti delavce na druge sektorje brez zagotovila za njihove nadaljnje prejemke in napredovanje. Stavka je popolnoma uspela, ker je bila enotna in so se je udeležili st odstotno vsi delavci omenjene delavnice. Uspela pa je tudi, ker sta prefekturni komisar na občini, nato pa Urad za delo, zagotovila, da bo vodstvo podjetja upoštevalo upravičene zahteve sindikatov v korist prizadetih delavcev.

Medtem pa so se spet začele širiti vesti, da hočejo odgovorni krogi skrčiti obratovanje v železarni ILVA in drugih obratih CRDA. Zaradi teh vesti so zelo zaskrbljeni delavci, ki so zaposleni pri teh obratih, in vse mesto, saj so obrati CRDA in železarna največja industrijska podjetja na Tržaškem. To zaskrbljenost potrjuje zadnja vest, da bo vodstvo livarne SAFOG, ki spada, kot obrati CRDA, v sklop državnih podjetij IRI, odpustilo čez nekaj dni kar 138 svojih delavcev. Omenjena livarna je po svojem stroju, produkciji itd. tesno povezana s tržiškimi in tržaškimi ladjedelnicami. Zaradi tega je zaskrbljenost tržaških kovinarjev tembolj upravičena in razumljiva.

jajo in v Varšavi imata ZDA in LR Kitajska konferenco na ravni veleposlanikov, na kateri skušata doseči sporazum o vseh spornih vprašanjih.

Pankow je prehitel Bonn

Vzhodnonemška vlada je poslala vzhodni Nemčiji diplomatsko noto, v kateri predlaga in iznaša svojo pobudo za združitve obeh Nemčij. Prepis note je hkrati poslal tudi štirim veleposlanikom. Pankow zahteva od velesil, naj ustavi posebno komisijo, ki bi sestavila osnutek mirovne pogodbe za združeno Nemčijo, medtem ko naj bi obe nemški vladi skupaj pripravili tak osnutek. Seveda pa se stališče obeh vlad razlikuje. Bonn predlaga združevanje na podlagi volitev v vsej Nemčiji, medtem ko se Pankow zavzema za ločeno obravnavanje mirovne pogodbe, baza za združitve pa naj bi bila konfederacija, o kateri bi se dogovorili obe vladi med seboj.

De Gaulle že četrtrič v Alžir

V Parizu so objavili, da bo premier De Gaulle takoj po končanem referendumu o novi francoski ustavi spet obiskal Alžir. To bo že četrty njegov obisk francoskih posesti v Severni Afriki, odkar je junija letos postal ministrski predsednik pariške vlade.

V lastno skledo pljujejo

Na Vzhodu nadaljujejo časopisno gonjo proti Jugoslaviji. V tem prednjači posebno LR Kitajska. Za kitajske liste je vsa naša politika imperialistična in so kot tako napadli celo politiko aktivne koeksistence, čeprav je bila tudi LR Kitajska med podpisniki bandunske deklaracije na konferenci azijsko-afriških držav, s katero se te države še prav posebej zavzamejo za politiko aktivne koeksistence...

ZENEVA — ZDA bodo v kratkem dobavile Italiji poskusni reaktor, ki ga bodo montirali v bodočem eksperimentalnem središču v Rimu. To bo tretji italijanski poskusni jedrski reaktor.

STOCKHOLM — V Švedsko je priplula na prijateljski obisk v spremstvu dveh rušičev sovjetska križarka »Oktobrska revolucija«, v sovjetsko pristanišče Murmansk pa švedska vojna ladja »Elbsnaben«.

LONDON — Novo potniško letalo na reaktivni pogon, ki je last panameriške družbe in je tipa »Boeing 707«, je preletelo Atlantski ocean v 3 urah in 47 minutah ter tako doseglo nov svetovni rekord. Dosedanji svetovni rekord je znašal 5 ur in 3 minute.

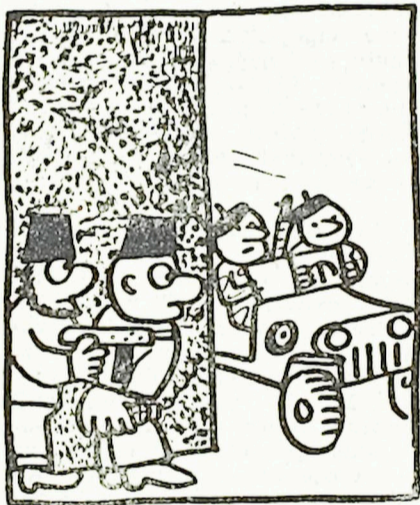
(Nadaljevanje s 1. strani) potrjuje občina, pred tem pa da svoje mnenje občinam Okrajna združna zveza.

To bi bila samo delna tehnična plat priprav za volitve v združne svete, toda že pri tem imajo združni in politični delavci veliko dela.

Predvideno je, da bodo volilni sestanki združnikov in delavcev takoj po polletnih občnih zborih. Na tem volilnem sestanku bo združnikom in nameščencem obrazložen pomen volitev v združne svete ter pojasnjena še vsa druga vprašanja v zvezi z novo vlogo kmetijskih združenj, v katerih bo najbolj vidno, odgovorno in težavno nalogo imel prav združni svet. Na tem prvem volilnem sestanku bodo tudi podrobno razpravljali in sprejeli kandidacijske liste.

Kot smo že poudarili, so volitve združnih svetov nadvse pomemben dogodek. Ze samo dejstvo, da bo mandat združnemu svetu trajal dve leti, zgornjo potrjuje njegov pomen. Prav zaradi tega pa ni vseeno, kdo bo izvoljen v združni svet. Petletni načrt obnove našega kmetijstva je zelo obširen. K tej obnovi pa ne moremo pristopiti z zastarelimi pojmovanji, ker nam bo sicer delo jalovo in se življenjska raven ne bo prav nič dvignila. Zavedati se moramo, da je ured-

BONN — V Zahodni Nemčiji so se začeli štirinajstdnevni prvi veliki povojni vojaški manevri, pri katerih bo sodelovalo več kot 80.000 pripadnikov zahodnonemške vojske. Ti manevri bodo v pokrajinah severnega Porenja, Vestfalije ter Spodnje Saške in Bavarske. Ob tej priložnosti bodo verjetno preizkušili umetnost sklepa, da bi bila v zahodnonemški vojski najnižja samostojna enota brigada namesto divizija.

Slika iz Alžira

ničitev načrta proizvodnje v glavnem odvisna od pravnega izvajanja agrotehničnih ukrepov, kakor je pravilna priprava zemlje za setev, intenzivna uporaba umetnih gnojil in zaščitnih sredstev, uporaba sortnih semen in pravilna organizacija dela. To pa lahko dosežemo le v kooperaciji s kmetijsko združenjem. Torej bomo v združne svete volili takšne ljudi, ki bodo ne samo napredni kmetovalci, ampak obenem najbolj dovzetni za napredno socialistično gospodarstvo in pa seveda za uvajanje naprednih socialističnih odnosov na vase.

Polletni občni zbori kmetijskih združenj bodo po 15. septembru. V koprski občini bodo volitve v združne svete 19. oktobra, v divaški 26. oktobra, v drugih občinah pa prav tako v določenem roku. Okrajna združna zveza je že vsem združenjem, kakor to pred-

videvajo predpisi, določila število članov združnega sveta in upravnega odbora. V koprskem okraju bodo združni sveti šli od 30 do 50 članov, kakor pa imajo zdruge večje ali manjše število včlanjenih kmetovalcev in nameščencev. Upravni odbori pa bodo šli največ 11 članov.

Priprave na terenu so že precej razgibane. V nekaterih občinah so že ustanovljene občinske komisije, ki bodo skrbele za politično pripravo volitev. V teh komisijah so predstavniki občinskih političnih organizacij in kmetijskih združenj.

Številni javni politični delavci bodo že v tem tednu obiskali vase in pojasnili na množičnih sestankih ljudem velik pomen prvih volitev v združne svete, kakor tudi na sploh našo agrarno politiko in načrte za bodočnost. RZ

V Portorožu so se ustavile šahovske ure

V Portorožu se je včeraj končala velika šahovska drama, ki je več kot mesec dni držala v napetosti priljubljen kraljevski igra po vsem svetu in ki je ves čas polnila športne, pa tudi naslovne strani velikih svetovnih listov s poročili o življenju in prizadevanjih 21 šahovskih mojstrov v tem našem sedaj vsemu svetu znanim letovišču. Izpraznila se je velika, prav za turnir prirejena modra dvorana v »Kulturnem domu«, prenehali so se zbrati ljudje pred razobešenimi tablami na trgu; prenehala so zasledovanja lovcev na avtograme. Pač se dan, dva bo mogoče ujeti katerega izmed 12 velemojstrov ali 9 mednarodnih mojstrov, ki so se bili udeležili turnirja kot tekmovalci, čez nekaj dni pa bo s svojim tradicionalnim vsakoletnim šahovskim festivalom Portorož pokazal, da je ostal »letovšče šahistov«, toda eden najpomembnejših dogodkov v zgodovini šaha po vojni, IV. medicinski

šahovski turnir, se je z včerajšnjim četrtkom končal. Odslej se ga bo spominjala bogata šahovska zgodovina. In lahko smo ponosni, da bo Portorož blestel v njej v enem najpomembnejših odlomkov.

Portoroški medicinski turnir bo ostal v zgodovini šaha znan zaradi več razlogov; ne nazadnje kot turnir, ki je ostal zanimiv prav do zadnjega dne. Prav do zadnjega kola ni bilo namreč jasno, kdo izmed zelo izenačenih vodilne skupine se bo uvrstil na prvih 6 mest in s tem dobil izkaznico za turnir kandidatov, katerega zmagovalce bo prihodnje leto jeseni lahko povabil na dvojni svetovnega prvaka v šahu Mihaila Botvinka. Portoroški turnir bo ostal v zgodovini tudi kot eden najborbenjših. Bivši svetovni prvak Smislov je v Moskvi poudaril, da so portoroške borbe bile ostre kot na redko katerem turnirju, zlasti v finalu, ko je bilo treba izbrati boljše med na videz enakimi.

Za bralce »Slovenskega Jadrana« smo pred koncem turnirja poskušali dobiti od vsakega udeleženca nekaj misli o turnirju in o tem, kako so se počutili v naši sredini.

Naš Gligorič je pokazal občudovanja vredno finiš. Sam priznava, da je njegov uspeh v tem, da se je več mesecev skrbno pripravil na turnir in to predvsem s — počitkom! Velemojster je s svojimi 35 leti na vsi sku moči in bo po mnenju svojega zvestega sekundanta, slovenskega velemojstra Stojana Puca, zmagal na turnirju kandidatov za svetovnega prvaka. Tega turnirja se bo udeležil že drugi in ker dosega v zadnjem času vedno boljše rezultate, lahko marsikaj upa. Na naše vprašanje je odgovoril: »Turnir je bil zame nekaj velikega. To ni bila samo preizkušnja partnerjev v šahovskem znanju, temveč borba med tistimi z večjo ali manjšo sposobnostjo koncentracije, z boljšo ali slabšo vzdržljivostjo in z boljšimi ali slabšimi živci. Končni plasma se mi zdi pravičen. V Portorožu sem se počutil zelo dobro in se bom prav rad še vrnil. Zelim se zahvaliti vsem organizatorjem za uspešno prireditev.«

Kakor se je pri Gligoriču izkazalo, da je tudi pri šahu veliko vredna pravilna taktika, tako je negativni primer te resnice šele pred kratkim proglašeni velemojster, islandski narodni junak Fridrik Olafsson. Sredi turnirja se je sicer povzpela, a tudi upehal in tako je ob koncu turnirja zaostal. Lahko si predstavljamo, da mu ni bilo vseeno, saj je na Islandu šah nekakšen narodni šport (v dolgih zimskih večerih je šah najcenejša zabava), razen tega pa je že od 1952 prvak v svoji državi in je navdušil sonarodnjake že s takimi uspehi, kot je bila njegova senzacionalna zmagala nad velemojstrom Pilonkom leta 1956 (4:1). O portoroškem turnirju pravi samokritično: »Vidim, da mi manjka poznavanje končnic. Sedaj sem bil prvikrat v Jugoslaviji. Vse tukaj mi je zelo všeč in rad bi se spisal za turnir kandidatov tudi zato, da bi lahko spet prišel v vašo deželo.« (Turnir bo namreč na Bledu, op. uredu).

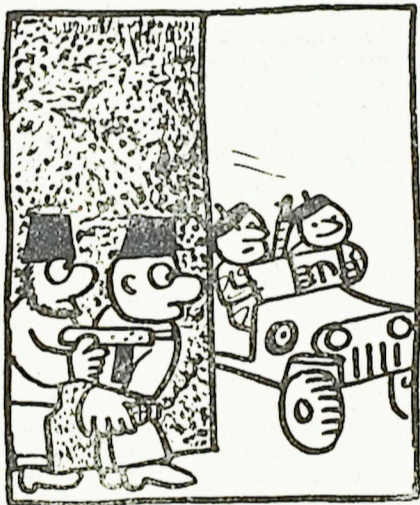
Drugi predstavnik zahodne Evrope, Danec Bent Larsen, rojen prav tako leta 1935, je prav tako razočaran samo nad turnirjem, medtem ko ga je Portorož navdušil. Pravi, da bo zdaj najprej dokončal študij (študira tehniko na univerzi v Kopenhagenu), potem pa se bo v vsemih silami spet posvetil šahu. Pri nas mu je všeč tako pokrajina kot ljudje; prav rad pa je imel tudi istrsko belo vino; da je to res, smo lahko opazovali v času turnirja: ne samo na žetih in v prostem času, tudi med igro je prav rad smuknil v turnirski bife na korzarček belega.

Dvakratni sovjetski prvak, zmagovalce Portoroža, komaj 23-letni velemojster z zavidanja vredno kariero Mihail Talj, je prav tako še študent. Povedal je, da študira v Moskvi na zgodovinsko-filozofski fakulteti. Njegov namen je namreč zamemarjati tega študija, čeprav se bo vso zimo že pripravil tudi na turnir kandidatov. Prepričan je, da se bomo še videli tudi v Portorožu.

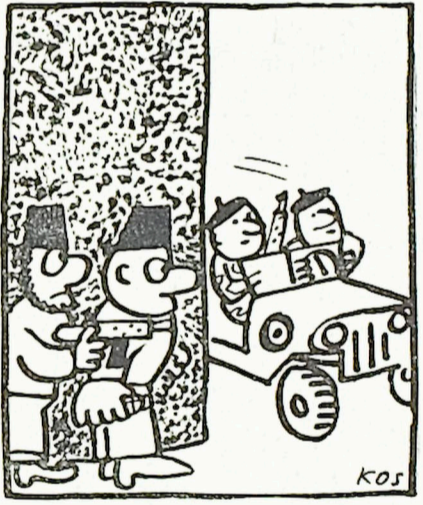
Tudi Petrosjanu, ki je po poklicu

Nadaljevanje na 7. strani

... ENAKOST — SVOBODA ...

Slika iz Alžira

Slika iz Pariza

ZUNANJEPOLITIČNI KOMENTAR PRES-SERVISA

Atomska rezultanta

Se ko je trajala nedavna ženevska konferenca vzhodnih in zahodnih znanstvenikov o možnosti odkrivanja jedrskih poskusov, se je že videlo, da bi lahko tudi minialno soglasje na tem področju imelo daljnosežne pozitivne posledice. Takšno predvidevanje ni bilo brez podlage. Na koncu konference so znanstveniki dosegli popoln sporazum o metodah za odkrivanje jedrskih poskusov.

Zenevski sporazum je bil po vsem svetu sprejet z velikim olajšanjem in novimi upi. In res — s tem je bila odprta pot za mnoge pogumnejše poteze na področju mednarodne izmenjave mnenj o raznih problemih uporabe atomske energije. Ze prvi dnevi dela druge mednarodne konference za miroljubno uporabo te energije so jasno pokazali doberdejen vpliv predhodnega sporazuma, saj so se razgovori začeli v veliko ugodnejšem vzdušju kot sicer.

Generalni sekretar Združenih narodov Hammarskjöld je poudaril v svojem otvoritvenem govoru sedanje konference v Zenevi, da so bile v zadnjem trenutku odstranjene neke zapreke, ki bi lahko ovirale uspešno izmenjavo informacij in izkušnje o uporabi atomov v miroljubne namene. Nastopanje z nekoliko več za-

upanja je imelo za posledico, da se na primer na priložnostni razstavi v Zenevi lahko vidijo podrobnosti o delu prvega sovjetskega ledolomilca na atomski pogon ali neke druge ameriške in angleške atomske naprave. Ta začetni uspeh je posledica dejstva, da posamezne atomske sile ne morejo zaostajati za mnenjem javnosti, ki zahteva pozitivne akcije. Psihološka opredelitev po vsem svetu na možnost sporazumevanja o vseh vidikih sodobnih atomskih problemov raste s tem v obveznost velikih sil, da niso ena nasproti drugi v večni opoziciji.

Če se dalj časa jadra v določeni smeri — pa čeprav samo v obliki akademskih izjav — mora le priti do nekaj prijemljivih rezultatov. Med takšne rezultate je treba vsekakor prišteti tudi nedavni odločitvi ameriške in angleške vlade o pogodbenem prenehanju jedrskih poskusov, kot tudi soglasje sovjetske vlade, da se pogajanja o prepovedi jedrskih poskusov pričnejo 31. oktobra letos v Zenevi. Take poteze so bile mogoče med drugim tudi zaradi tega, ker danes razen relativno ugodne atmosfere še obstajajo mnogi nujni politični in posebno znanstvenotehnični pogoji za uspešne razgovore in morda

celo za njihov skrajno ugoden zaključek.

Takšne pozitivne elemente so imeli v mislih nekateri angleški listi, kot na primer liberalni Manchester Guardian in njemu podobni, ko so pred nekaj dnevi pisali, da se z odločitvijo konference o prepovedi jedrskih poskusov prvič v povojni zgodovini javlja realna možnost, da se uredniči — čeprav morda tudi nepopoln — sporazum o omejitvi ali prepovedi uporabe atomov kot orožja. Zaradi tega je nujno, so poudarjali ti časopisi, da se v prihodnjih dveh mesecih ja ne stori kaj takega, kar bi lahko kakorkoli spravilo v vprašanje začetek tretje letošnje atomske konference v Zenevi.

Zal pa se ne držijo vsi nasveta omenjenih angleških časopisov. Angleška vlada je odločena, vsaj tako se sliši, da do 31. oktobra izvede še eno serijo jedrskih poskusov, medtem ko se francoska vlada pospešeno pripravlja, da preko eksplozije svoje prve atomske bombe v Sahari uvede Francijo v vrsto atomskih velikih sil. Ponekod tudi predvidevajo, da bi mogla enake zahteve postaviti še LR Kitajska. Kaj niso ti pojavi daleč od splošnih težnjaj miroljubnega sveta po sporazumu na atomskem področju?

Ureja uredniški odbor — Odgovorni urednik Rastko Bradarčič — Tiska tiskarna ČZP »Primorski tisk«, Koper

Upoštevanje stvarnih možnosti V Portorožu še traja turistična sezona

(Nadaljevanje s 1. strani)

podobno. Izdatki za investicije v družbeni standard iz sredstev občinskega ljudskega odbora bodo znašali v tem obdobju 452 milijonov oziroma skupni izdatki po tem planu 720 milijonov dinarjev. Računa se, da bodo sredstva za gradnjo in obnovo stanovanj v razdobju 1957—1961 znašala 557 milijonov, od tega 336 v občinskem skladu in 250 milijonov iz prispevka gospodarskih organizacij, ustanov in državljanov. S temi sredstvi bi se zgradilo 223 stanovanj. Predvidena je razen tega tudi gradnja osemletke v Postojni, ureditev osnovnih šol, osemletke v Hruševju, zdravstveni dom, dograditev dijaškega doma v Postojni, ureditev kulturnih domov v Postojni, Prestranku, Hruševju, Bukovju in Planini, obnova vodovoda, graditev kopalnega bazena in drugih športnih in turističnih objektov.

morala posvetiti več pozornosti pravilni organizaciji in izkoriščanju privatnih gozdov. Nadaljevati bo treba z urejevanjem gozdnih kombinacij, dati pri tem prednost onim predelom, kjer zaradi slabih poti gozdovi niso bili izkoriščeni.

Povečanje cestnega prometa in trgovine

Pospešen razvoj gospodarstva v državi bo omogočil znatno večji blagovni promet in s tem večji obseg transporta. Z razvojem koprskе luke, preusmeritev cestnega prometa z novo grajeno cesto Ljubljana—Zagreb se lahko

Na področju obrti je treba nadoknaditi zaostalost

Vzporedno z razvojem ostalega gospodarstva bo treba povečati število obrtnih obratov ter izboljšati in opremiti obstoječe. Predvideno je, da se bo ustanovilo najmanj 26 novih obrtnih delavnic tako proizvodnih kot uslužnostnih. Tako je predvidena ustanovitev obrata za predelavo eteričnih olj, avtomehaničnega servisa, knjigovoznice, pralnice, obrata za proizvodnjo gradbenega materiala, na podeželju pa tiste obrti, za katere so na razpolago potrebne surovine, delavna sila in prostori.

Vreme je letos naklonjeno turistom in solinarjem — pravijo v piranski občini. Dejansko je lepo vreme eden izmed glavnih vzrokov, da so Portorož, Fijesa in drugi letoviški kraji te občine še vedno polni domačih in tujih turistov. Portoroška obala je vsak dan tako živahna, kakor da se sezona šele začne, ne pa že končuje. Kot v vsej državi je tudi v piranski občini turistični promet rekorden, se pravi še mnogo boljše kot lansko leto, ki je veljalo za doslej najboljše povojno turistično leto. Do konca avgusta je bilo samo v hotelih že skoraj 100.000 nočitev, od tega približno dve tretjini inozemskih gostov. V 89 počitniških domovih, kolikor jih je letos že poslovalo na področju občine, je bilo do konca avgusta zabeleženih nadaljnjih 126.014 nočitev. Če računamo, da so tako hoteli kakor tudi večina počitniških domov v glavnem zasedeni še naprej ves september in deloma celo oktober, lahko računamo, da bo turizem v piranski občini dal letos navdušujočo število okrog 300.000 nočitev.

Medtem ko v Portorožu niti še ni minila letošnja glavna sezona, ki traja uradno do 15. septembra, pa že pridno pripravljajo načrte za razne gradnje, s katerimi nameravajo do prihodnje sezone olepšati to naše letovišče, mu dati prijetnejši videz in hkrati izboljšati nekatere objekte, ki služijo prometu in turizmu. Ena glavnih predvidenih gradenj bo premetitev avtobusnega postajališča na prostor pri restavraciji »Portorož«. Tako premetitev bo odpravila sedanje ozko grlo in obenem pomenila prvi korak k decentralizaciji in sploh razširitvi Portoroža. Za letoviški promet je velikega pomena tudi popolna obnova ladijskega pomola. Dela so že v teku; da pa to ne bi motilo šahovskega turnirja, so sedaj v glavnem v teku razna pripravljajna dela, kot na primer vlivanje železobetonskih stebrov v pripravljene kalupe itd.

Oskrbimo se za zimo

Pretekli teden so se v prostorih Trgovinske zbornice v Kopru sestali predstavniki sindikatov, Zadrugne zveze, trgovskih podjetij, ki se ukvarjajo s preskrbo trga s kmetijskimi pridelki in predstavniki drugih organizacij in ustanov, ki si prizadevajo za čim boljše preskrbo trga ter za zagotovitev potrebnih zalog za zimnico.

Na tem sestanku so ustanovili poseben štab, ki bo imel svoj sedež pri Trgovinski zbornici. Njegova naloga bo, da zbere podatke o razpoložljivih količinah kmetijskih pridelkov in njihovi kakovosti in posreduje te informacije zainteresiranim delovnim kolektivom, ki se hočejo oskrbeti.

Sklenili so, naj bi direktno oskrbo v tem smislu prevzele sindikalne podružnice. Te naj bi zbrale podatke o potrebah svojih kolektivov, nato pa bi se obrnile na omenjeni štab, ki bi jih povezal neposredno z zadrugami. Nedvomno, da bi bil takšen način oskrbe najhitrejši in tudi najcenejši.

Manjši delovni kolektivi, ki nimajo potrebnih prevoznih sredstev in ki se jih neposredno nabava ne izplača, se pa lahko obrnejo na podjetje Hladilnica v Dekanih. To podjetje je sicer prevzelo nalogo za vsakdanjo oskrbo trga, hotelov, menz, bolnišnic itd. vendar bo lahko tudi v tem pogledu pomagalo in dobavilo potrebne zaloge za zimnico.

Priporočljivo bi bilo, da bi sindikalne podružnice zbrale podatke o potrebah čimprej. Za blago bo dalo podjetje Fructus na razpolago svojo embalažo, da se ne bo pri prevozu obtoklo in pokvarilo.

Preko zime bo močno izpremenjeno tudi portoroško kopališče. Razširili ga bodo in zgradili razna športna igrišča. Na morju pa bodo napeljali žičnico za vodno smučanje. Tudi za nove kabine, ki jih je letos močno primanjkovalo, bo poskrbljeno. V Portorožu bodo preko zime obnovili še marsikaj drugega, med drugim nekaj bivših hotelskih poslopij. Postavili bodo tudi doslej močno pogrešane kioske za prodajo sadja in sladoleda in, če bo denar, bodo začeli tudi že z gradnjo novega hotela.

Julie

KONCERT V KOPRU

V soboto, 13. septembra, bo ob 20. uri v koprskem gledališču koncert narodnih in umetnih pesmi. Gostoval bo moški pevski zbor DPD Svoboda s Teznega pri Mariboru.

Industrijska proizvodnja se bo povečala za 85%

Povprečno letno povečanje industrijske proizvodnje bo znašalo 13%. Večjo industrijsko proizvodnjo bodo omogočile nove zmogljivosti v obratu »Javor« Prestranek, povečana proizvodnja v Tovarni mesnih izdelkov v Postojni in obratih Lesno-industrijskega podjetja Postojna. Nova tovarna za predelavo krompirja pa je predvidela, da bo dala leta 1961 že 104 milijone družbenega proizvoda ali 10% celokupne industrijske proizvodnje na področju občine. Za novo zmogljivost v industriji je predvideno 267 milijonov investicij.

Razvoj kmetijstva važna naloga plana

To še posebno velja za postojnsko občino, ker so prav tu, razen nekaterih predelov okraja, najslabše izkoriščene kmetijske površine in zelo nizka proizvodnja. Tu pride predvsem v poštev večja proizvodnja plemenske in pitane živine, zlasti na kmetijskih posestvih in ekonomijah, večja proizvodnja krompirja in krmnih rastlin. Takoj je treba začeti z melioracijo zamočvirjenih zemljišč, ki jih je v občini okrog 2.500 ha. Izkoristiti je treba tudi na tem področju možnosti kooperacije z zasebnimi proizvajalci, v istem času pa arondirati razdrobljena zemljišča. Predvideno je, da bi se v tem razdobju, to je v prvi etapi del, reguliralo okrog 100 ha njivskih in 500 ha travniških površin. S tako usmerjenimi napor bi omogočili povečano vrednost kmetijske proizvodnje od sedanjih 420 na 857 milijonov v letu 1961 ali 82% nasproti letu 1956.

Prav tako je treba zagotoviti krmno bazo. Zato se predvideva povečanje pridelka ječmena in ovsu od 326 ton leta 1956 na 567 ton leta 1961, dalje detelje, lucerne, travne mešanice od 982 na 2880 ton, pese, repe, korenja od 1400 na 6600 ton, krompirja pa od 5375 na 10.300 ton.

Živinoreja se bo povečala za okrog 60%. Tako bo proizvodnja mesa od leta 1961 za 48% večja, proizvodnja mleka pa za 80%. To bo nujno terjalo tudi preureditev naših mlekarn. Kmetijska posestva bodo svojo proizvodnjo povečala za trikrat nasproti letu 1956. To bo terjalo tudi povečanje števila zaposlenih, povečanje hlevov in prostorov za shrambo pridelkov.

V gozdarstvu posvetiti pozornost negi gozdov

Plan predvideva, povečanje lesne zaloge v preveč izkoriščenih gozdovih in vskladitev s prirastkom. Sečnja se bo zmanjšala za 1200 m³ tako, da bo leta 1961 posekanega le 91% prirastka. Količina posekanega lesa bo v letu 1961 41.000 m³ ali 87,3% od količine, ki je bila posekana leta 1956.

Dela na področju nege in gozdoznanja bodo izvedena na približno 10.000 ha gozdne površine. Kmetijska gozdarska zveza bo

Novi del Postojne

računa, da bo cestni promet za 5 krat večji kot leta 1956. To dejstvo narekuje, da je treba v Postojni zgraditi potrebne parkirne prostore, ustanoviti in urediti servisne delavnice ter povečati zmogljivost za oskrbo vozil z mazivom in gorivom. Urediti je treba ceste do turističnih objektov, tu pride v poštev predvsem cesta Postojna—Predjama.

Promet v trgovini se predvideva, da se bo povečal za 29% in se bo tako povečal za 261 milijonov dinarjev nasproti letu 1956. Sorazmerno se bo s tem povečal tudi promet grosistov. V ta namen bo grosistično podjetje »Nanos« gradilo v Postojni nova skladišča. Trgovska podjetja na drobno pa bodo svoja adaptirala in opremila. V novem naselju mesta se bodo odprli novi trgovski lokali zlasti s kmetijskimi pridelki in špecerijo.

Razvoj turizma in gostinstva

Dejstvo je, da so na področju občine še velike možnosti nadaljnega razvoja in porastka turističnega in gostinskega prometa, ki še od daleč niso izkoriščene. Stalno naraščanje obiskovalcev Postojnske jame in tujskega prometa preko Postojne narekuje potrebo po novih zmogljivostih tako restavracijskih kakor tudi hotelskih. V tem pogledu je bilo v vsej povojni dobi strojenega očitno premalo. Pred vojno je bilo vsaj 1000 kavarniških sedežev več kakor danes in skoro 200 postelj več, kakor jih je danes na razpolago tujcem v mestu. Razmere terjajo, da se tako prve kakor druge kapacitete čimprej nadoknadijo. Dejstvo, da je treba posvetiti tudi vso skrb propagandi, je narekovalo, da je v planu predvidenih 3 milijone dinarjev izdatkov v ta namen.

Izredno naraščanje turističnega prometa v Postojnski jami narekuje, že v obdobju tega petletnega perspektivnega plana, podaljšanje jamske železnice v krožni tir, nabaviti nova prevozna sredstva, obnoviti obstoječi prevoznik in ga boljše vzdrževati, urediti garderobe in izkoristiti vse komercialne možnosti tako v jami kakor tudi v mestu.

Petletni načrt gospodarskega razvoja predvideva, da se bo narodni dohodek turizma in gostinstva povečal od 74 na 130 milijonov din ali povprečno za 12% letno. Za uresničitev programa v turizmu in gostinstvu je določenih 230 milijonov investicij.

Za uresničitev celotnega družbenega plana za razdobje 1957—1961 pa je predvideno, da bo znašal obseg vseh investicij skupaj 2 milijardi 440 milijonov dinarjev.

Stina

SEMBIJE

Pred kratkim so v vasi uredili novo napajališče za živino. Nabavili so črpalko in postavili železno ograjo. Dela je vodil krajevni odbor, ki je zbral tudi potrebna sredstva. Razen tega so poskrbeli tudi za popravilo poti in ureditev odvodnih kanalov.

Vaščani se pritožujejo nad javno razsvetlavo. V omrežju namreč nastajajo motnje, napetost skače in posledica je, da žarnice po navadi pregorijo že po dveh dneh. Prav bi bilo, da bi se pri »Elektro« naposled zganili in prišli pogledat, kaj je na stvari.

GOSPODARSKI KOMENTAR

Aktualna jesenska vprašanja

Ko zasledujemo poročila v naših gospodarskih listih o položaju na trgu kmetijskih pridelkov, moremo takoj ugotoviti velika nasprotja. Ponekod znaten padec cen zaradi velike ponudbe teh ali onih pridelkov, drugje nasprotno, ponekod zopet večja ponudba blaga kot povpraševanje, drugje pa pomanjkanje. V splošnem moramo ugotoviti, da se razmeroma dobra letina skoro vseh kmetijskih pridelkov le slabo in počasi odraža tako na založenost trga z njimi kot tudi v cenah, ki jih mora plačevati potrošnik. Razen nekaj izjem seveda, ki pa so omejene na ožja tržišča.

Vsekakor je tak položaj spričo možnosti, ki jih imamo za utrditev tržišča s kmetijskimi pridelki in proizvodi, negativni in povzroča nepotrebne motnje in tudi slabo voljo. Iz posameznih primerov lahko razberemo, da je kljub izobilju n. pr. sadja, trg z njim slabo založen, ali pa da so cene v primerjavi z odkupnimi cenami previsoke, da često o kakovosti ne govorimo. Razen tega so oddaljenejša tržišča, zlasti mesta in industrijski kraji, kjer ni bilo dobre letine, slabo preskrbljena in cene izredno visoke.

Ni dvoma, da se bo stanje zboljšalo in da bo aparat, ki mora skrbeti za preskrbo trga, posebno kmetijske zadrugne kot prvi odkupovalec, izvršil svojo nalogo. Računamo lahko, da se bo stanje spremenilo v toliko, da bo za zimo trg založen in da bodo tudi ustvarjene primerne zaloge kmetijskih pridelkov, ki bodo zagotavljale tudi prek zime zadostno založenost trga z blagom po primernih cenah. Za to so tudi vsi pogoji in na razpolago so potrebna sredstva za odkup in zaloge kmetijskih pridelkov. Narodna banka je namreč na podlagi sklepov posebne koordinacijske komisije pri Zveznem izvršnem svetu, ki se ukvarja z vprašanji odkupa, nakupa in ustvarjanja zalog kmetijskih pridelkov, izdala posebne smernice za kreditiranje teh dejavnosti. V smislu teh smernic je treba skrbeti, da bodo odkupljeni vsi tržni viški, da bo zadostno založen domači trg in da bodo tudi ustvar-

jene primerne zaloge za naprej. Edina težava so skladišča, ki jih primanjkuje. Vemo pa, da so bili letos tudi v ta namen dani znatni krediti, še več pa jih je bilo na razpolago. Brez dvoma nam letošnja razmeroma ugodna letina omogoča in nudi vse pogoje, da se tudi na tržišču s kmetijskimi proizvodi oziroma pridelki ustvari določena stabilizacija ali vsaj pogoji zanjo.

Problem, ki smo ga nakazali, je eden izmed najaktualnejših v tej jeseni. V bistvu obstaja sicer problem stabilizacije tržišča s kmetijskimi pridelki saj gre v tem primeru za blago, ki zavisí od take ali drugačne letine. Pri tem so često odločilni objektivni pogoji. Vendar se letos pojavlja v drugačni obliki, saj so bili v glavnem ravno objektivni pogoji ugodni. Ko bomo dosegli v kmetijstvu isto raven kot smo jo v industriji in ko bodo izvršena vsa velika dela za izboljšanje kmetijstva, bomo seveda lahko tudi o tem vprašanju govorili drugače.

Drug problem, ki ga moramo omeniti, pa je v zvezi s stabilizacijo plačilne bilance. Medtem ko smo namreč letos dosegli velike uspehe pri stabilizaciji potrošnje investicijskih sredstev zlasti iz osrednjih skladov, nismo takih uspehov dosegli pri zniževanju pasive v plačilni bilanci. Skladno, če ne celo hitreje kot se viša naš izvoz, se namreč viša tudi uvoz. To je sicer razumljivo saj zahteva naša povečana in stalno naraščajoča industrijska proizvodnja vedno več reprodukcijskega materiala, razen tega pa grede velika sredstva za rekonstrukcijo številnih zastarelih in izrabljenih tovarniških objektov in naprav. Toda jasno je, da bo treba zaradi vskladitve razvoja posameznih gospodarskih dejavnosti doseči v tem pogledu izboljšanje in s tem znižanje pasive v plačilni bilanci.

Omenili smo dva aktualna problema tega časa, ki sta razen vsega v nasprotju s sicer ugodno razvijajočim se gospodarstvom, zlasti s stalno in enakomerno rastjo naše industrije.

-dt-

Sposobne ljudi v vodstva zadrug

Prejšnji četrtek je bila v Postojni razširjena seja Občinskega odbora SZDL, Razen članov odbora, upravnikov kmetijskih zadrug in posestev postojnske občine, predstavnikov mladine in sindikatov se je seje udeležil tudi sekretar Glavnega odbora SZDL Slovenije Franc Kimovec-Ziga.

Na seji so razpravljali o dveh vprašanjih: o predlogu perspektivnega plana gospodarskega razvoja postojnske občine do leta 1961 in o pripravah na skorajšnjo volitve zadrugnih svetov ter upravnih odborov kmetijskih zadrug na Postojnskem. Udeleženci posvetovanja so v razpravi ponovno ugotovili, da je bila razvoju kmetijstva postojnske občine v preteklih letih posvečena premajhna skrb. O tem zgovorno priča naslednje dejstvo. Področja postojnske občine so po svojih prirodnih okoliščinah izrazito kmetijska, vendar je industrija, ki je po svojem obsegu sicer skromna, v vseh preteklih letih dosegla znatno višji družbeni bruto proizvod kot kmetijstvo. Dosežki v letu 1956 kažejo na primer naslednje razmerje: industrija 878 milijonov, kmetijstvo (vključujoč tudi KZ) pa samo 748 milijonov doseženega družbenega bruto proizvoda.

Vzrokov tako počasne rasti kmetijske proizvodnje je nešteto. V prvi vrsti gre tu seveda za dokaj skromne investicije, ki smo jih pretekla leta namensko vlagali v razvoj kmetijstva. Na drugi strani pa je bilo na vsakem koraku čutili nezadostno delovanje tistih činiteljev, ki bi vodili družbeno napredno kmetijsko politiko. In to ne samo v smeri prizadevanj za večji hekt-

arski donos in podobno, marveč tudi v neprestani borbi za nove odnose na vasi, kjer se v najjasnejši podobi srečujejo zakoreninjeni ostanki stare drobnolastniške in nove, socialistične miselnosti.

Kmetijske zadrug in posestva, ki jih je v postojnski občini enajst, so dosegla v preteklih letih sicer vrsto uspehov, ni pa moč trdit, da so v celoti odigrale tisto pozitivno družbeno vlogo v prid razvoja našega kmetijstva, ki bi jo dejansko morale. V svojem poslovanju so se ukvarjale vse preveč z nekmetijskimi gospodarskimi opravili, s čimer so avtomatično odtegovali svoj kader od nalog v kmetijski proizvodnji. Nekaj števil najzgovorneje potrjuje takšno stanje. V letu 1956 sta dve tretjini celopunkne dejavnosti kmetijskih zadrug odpadlo na nekmetijske obrate, le borna tretjina pa na bitno dolžnost pospeševanja kmetijske proizvodnje.

Letos spomladi so kmetijske gospodarske organizacije postojnske občine svoje nekmetijske obrate sicer skoraj v celoti oddale trgovskim podjetjem in se posvetile kmetijski proizvodnji, a je kljub temu ostala vrsta problemov, med katerimi prednjači pomanjkanje strokovnega kmetijskega kadra. Ta problem je pereč predvsem zato, ker je dvomljivo, da bi ljudje, ki jim je bil v zadrugah vrsto let poglavitni cilj zadrugištva trgovina, sedaj v novih okoliščinah spremenili svojo miselnost in se v hitu prilagodili novim, vsebinsko drugačnim nalogam, ki stoje pred našimi kmetijskimi organizacijami.

Prav sedaj, v času priprav na volitve organov zadrugnega samoupravljanja, stoji torej pred kmetijskim prebivalstvom postojnske občine odgovorna naloga, da se temeljito seznanja z obširno problematiko stanja v kmetijstvu, zakaj povsem jasno je, da zadrug s stariimi oblikami dela in sedanjim kadrom v bodoče ne bodo kos delu, ki stoji pred njimi. Osnovni zaključek teh priprav pa se bo moral nanašati predvsem na vprašanje, kdo naj v bodoče vodi zadrugo.

Udeleženci omenjenega posvetovanja so bili soglasni v tem, da

bo treba vodstva zadrug močno pomladiti, zraven pa mobilizirati vse odločujoče faktorje v občini, da bo tako program razvoja kmetijstva dejansko uresničen.

M. A.

Pred volitvami v zadrugne svete

Priprave za volitve v zadrugne svete in v SZDL so v polnem teku. Ze pred dvema tednoma je občinski odbor SZDL izvolil iz svoje srede dve komisiji, to je komisijo za tehnične priprave in za politično organizacijska vprašanja na vasi. Poslednja šteje kar 34 članov. V nedeljo, 7. t. m. so bili na petih sedežih kmetijskih zadrug množični sestanki. Udeležili so se jih upravni odbor KZ, člani odbora osnovnih organizacij SZDL in pa aktiv ZK ter predstavniki društev in množičnih organizacij z območja kmetijskih zadrug. Na teh sestankih so se pogovorili o vlogi zadrugnih svetov, o družbenem samoupravljanju v zadrugištvu, kakor tudi o poletnih občnih zbiorih kmetijskih zadrug ter o pripravah za volitve. Dogovorili so se, da bodo imeli v drugi polovici septembra in v prvi polovici oktobra množične sestanke SZDL po vaseh. Na teh sestankih bodo obravnavali tudi kandidatne liste za oboje volitve.

V. n.

V Naklem gradijo napajališče

Zdi se, da je kalam, tej boleči točki živinoreje na Krasu, že napisana sodba. Počasi zginevajo in namesto njih gradijo na vaseh napajališča s studenčnico, kapnico ali celo z vodo, ki jo skozi čistilnike zbirajo z bližnje zemeljske površine. Za razliko od umazane brozge v kalih je ta voda čista in neprimerno bolj zdrava za živino in, kar je najvažnejše, so ta napajališča zaradi velikosti izven nevarnosti, da bi v njih kdajkoli zmanjkala voda.

V divaški občini je že nekaj let navada, da občinski ljudski odbor po svojih možnostih prispeva k naporom občanov za re-

Bilo bi prav . . .

... če bi dosledno pazili na to, da ne bi razpravljanje družbenih organizacij o problemih podjetij prepuščalo sklepov organov upravljanja, da bi bilo takšno razpravljanje v okviru sindikalnih podružnic in organizacij Zveze komunistov le pomoč pri reševanju zapletenih problemov — vpliv teh organizacij pa naj bo v skladu z osnovnimi težnjami družbe in podjetja;

... če bi delovni kolektivi posnemali vzgled podjetja »Topol« v Ilirski Bistrici, kjer imajo redno vsake tri mesece množični sestanki delavcev, na katerem delavski svet in upravni odbor sindikalne podružnice seznanjata delovni kolektiv o svojem delu in mu tako prikažeta njegove trenutne in perspektivne naloge;

... če bi kmetje posamezniki ob pravem času obdelovali svoja zemljišča in izvajali vsaj minimalne agrotehnične ukrepe (globoko strojno obdelovanje zemljišča, pravilno uporabljanje sortnih semen, negovanje posevkov, zaščita rastlin in podobno), saj bi tako tudi oni, kot že v veliki meri socialistična kmetijska gospodarstva, močno vplivali na nadaljnji napredek kmetijstva, na boljše preskrbo državljanov s kmetijskimi pridelki in na uspešnejšo splošno preobrazbo življenja na vasi;

... če bi v okviru priprav za volitve zadrugnih svetov utrdili kmetijske zadrug z novimi člani, zlasti iz vrst žena in aktivov mladih zadrugnikov.

Računi po starem

Leta 1954 je bila na kolodvorski postaji v Divači ustanovljena podružnica ljubljanske kolodvorske restavracije. Takrat je bilo predvideno, da se bo v tem goščišču hranilo tudi okrog 25 železničarjev, ki bi prihajali na delo iz oddaljenih krajev. Uprava ZTP Ljubljana je namreč obljubila, da bo nudila razne olajšave za nabavo kuriva, plačevanje najemnine in podobno samo da bi bila prehrana abonentov bolj ko mogoče cenena. Ko se je ta menza ustanovila, je že v prvih

mesecih svojega obstoja zaradi ugodnih cen znatno povečala število stalnih abonentov.

Medtem pa so se podražila nekatera osnovna živila. Kljub delnemu povišanju cen obrokom je grozila kolodvorski restavraciji izguba, ki pa jo je lahko preprečeval le promet v bufetu za stalne in prehodne goste. Ker pa je bila obljubljena pomoč ZTP Ljubljana vedno bolj neredna, je bila uprava kolodvorske restavracije v Divači prisiljena znatno povečati cene prehrane abonentov. Tako je ta cena dosegla celo vsoto nekaj manj kot 7000 dinarjev na mesec, kar je bilo za abonent vsekakor preveč.

O takšnem stanju v menzi je bilo mnogo govora na raznih sestankih, ker pa so se ta razpravljanja predolgo vlekla, je večje število abonentov odpovedalo hrano. Ta ugotovitev in nujnost povečanja skrbi za prehrano delovnega človeka je prisilila odgovorne činitelje, da so zadevo resno proučili. Spoznali so: ločiti bufet od menze bi bilo negospodarsko; uprava divaške restavracije in ZTP Ljubljana naj se sporazumeta, da bi bila restavracija oproščena najemnine ter plačevanja vodarine in elektrike, kakor tudi stroškov za vzdrževanje zgradbe.

Dogovorjeno je bilo in realizacija tega sporazuma bi omogočila, da bi veljal zajtrk 20 dinarjev, kosilo 80 dinarjev in večerja 60 dinarjev — kar bi res bila primerna cena.

Vendar pa še vedno sprejema uprava restavracije (kljub dogovoru!) račune za najemnine in za vse ostalo tako, kot prej. To staro pa ne obeta nič dobrega in nič novega pri sestavi računov, ki jih bo uprava predložila — abonentom.

V SOBOTO JE BIL ODPRT 55. MEDNARODNI ZAGREBSKI VELESEJEM, ki sodi med najpomembnejše letošnje gospodarske prireditve Jugoslavije. Sejem je slovesno odprl predsednik Tito in si s svojim spremstvom ter številnimi prvimi obiskovalci letošnjega zagrebskega jesenskega velesejema z zanimanjem ogledal okrog 6000 različnih izdelkov številnih domačih in tujih razstavljalcev, ki zastopajo industrijsko proizvodnjo 30 držav.

VELIK KOMERCIJALNI USPEH LETOŠNJEGA BEOGRAJSKEGA SEJMA TEHNIKE IN TEHNIČNIH DOSEŽKOV se kaže v tem, da je bilo ob njegovem zaključku, 2. septembra, sklenjenih za približno 127 milijard dinarjev poslov med domačimi strankami in za 8,2 milijarde dinarjev izvoznih ter za 11,3 milijarde uvoznih poslov. Zlasti so s takšnimi zaključki zadovoljna naša zunanjetrgovinska podjetja, ki imajo stalne stike tako s predstavniki domače industrije, kakor tudi z inozemskimi trgovci. Veliko zanimanje za naše izdelke so pokazali predvsem poslovni ljudje iz ZDA, ZAR, SZ, Grčije, Izraela, Argentine, Indije, Belgijskega Konga, Madžarske, Italije, Burme, Iraka, Švedske, Poljske in drugih evropskih držav.

Kaj pravijo drugod...

DOLENJSKI LIST

Zamenjava brigad

V soboto in nedeljo se je poslovilo z gradbišč na avtomobilski cesti »Bratstva in enotnosti« od Ljubljane do Zagreba 92 srednješkolskih in študentskih brigad iz vseh pokrajin naše republike. Po enomesečnem uspešnem delu so brigade priredile ob tabornih ognjih v naseljih zadnje prireditve in prav slovesno sprejele priznanje Glavnega štaba, ki je proglasil za štirikrat udarne 18 brigad; to izjemno čast so te brigade dosegle za izredno vneto in dosežene uspehe, 81 brigad je bilo razglašeno za tretjič udarne, 9 pa za drugič udarne. Dijaške in študentske brigade je na avto cesti zamenjalo 30 novih mladinskih brigad, ki bodo delale na cesti v septembru in oktobru. Ta mesec bo delalo na avto cesti nekaj nad 10.000 fantov in deklet.

GLAS GORENJSKE

Strela je ubila 53 ovac

Zadnja velika nevihta, ki je zajela Alpe, je napravila po gorah precejšnjo škodo. Med Stolom in Zelenico je strela ubila 53 ovac, ki so bile na paši v gorah. Pred nevihto so se ovce stisnile skupaj pod skalnato pečino, toda vanje je udarila strela in jih ubila. Za nesrečo ovac so kmetje izvedeli šele po dveh dneh, ko jih je po naključju odkril neki lovec. Zaradi velike vročine po nevihti so ovce že razpadale, zato jih niso mogli odreti ali jim vsaj ostržiti volno. Škoda je bila zategadelj še toliko večja. Ovce so imeli kmetje zavarovane. Zanimivo je omeniti, da je strela lani skoraj na istem kraju ubila 80 ovac.

PRIMORSKE NOVICE

Mačka rešila otroka

Mlinarjeva hiša v Plavah stoji na obronku vasi. Katarina Valentincič je večkrat, medtem ko je imela opravka v hlevu, pustila svojega 2-mesečnega sinčka Stanka v košarici na dvorišču. Pretekli teden je, ko je odpravila živino, vzela sinčka iz košarice in ga nesla v hišo, da ga nahrani. Ko ga je spet prinesla do košare, je videla tam dokaj čuden prizor. Domačka mačka je vlekla iz košare nad meter dolgo kačo in jo nato umorila.

Gostovanje zagrebskega gledališča

V soboto, 6. t. m., je v Postojni gostovalo Dramsko gledališče iz Zagreba z dvodejanko »Vašar snova« (»Semenj sanj«), dramo sodobnega hrvaškega pisca Marjana Matkoviča.

Ta drama je na III. festivalu dramskih del v Novem Sadu dosegla najvišje priznanje in bila proglašena za najboljšo jugoslovansko dramsko delo iz sodobnega življenja. Nagrajen je bil pi-

sec teksta, ena ženska in ena moška vloga z zlato značko in denarnimi nagradami.

Gostovanje naših vrhunskih gledaliških igralcev je organiziral dom JLA v Postojni, ki mu gre vse priznanje za vneto sodelovanje pri poživitvi kulturnega življenja v Postojni.

Pičlo občinstvo pri predstavi pa dokazuje, da se Postojnčani še vedno bolj navdušujejo za razne vrtno, lovske in podobne veselice kot pa za prave umetniške uprizoritve.

V nedeljo, 7. t. m. pa so Zagrebčani gostovali tudi v Pivki. — lobin

Novice s Pivke

Datum slovesne otvoritve grobnice padlih borcev v Pivki za sedaj še ni določen. Priprave za izgradnjo grobnice in za prekop 67 padlih partizanov pa dobro napredujejo in upati je, da bo slovesnost otvoritve prihodnji mesec. Kakor je znano bo pred grobnico stal spomenik padlim partizanom, ki je sedaj pred splotjem občinskega ljudskega odbora.

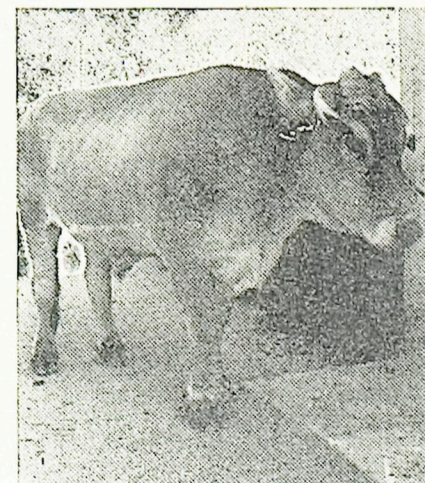
Splošno gradbeno podjetje je že začelo s pripravami za betoniranje temeljev za novi Zdravstveni dom v Pivki. Predvideno je, da bo ta zgradba dograjena prihodnje leto.

V osemstanovanjsko zgradbo občinskega ljudskega odbora so že vselili prvi stanovalci. V kratkem bo tudi dograjena zgradba, ki jo gradi JLA. Tako bo v Pivki le delno omiljena stanovanjska stiska, prav pa bi bilo, če bi tudi privatni gradbeni interesi pokazali večje zanimanje za gradnjo manjših stanovanjskih hiš.

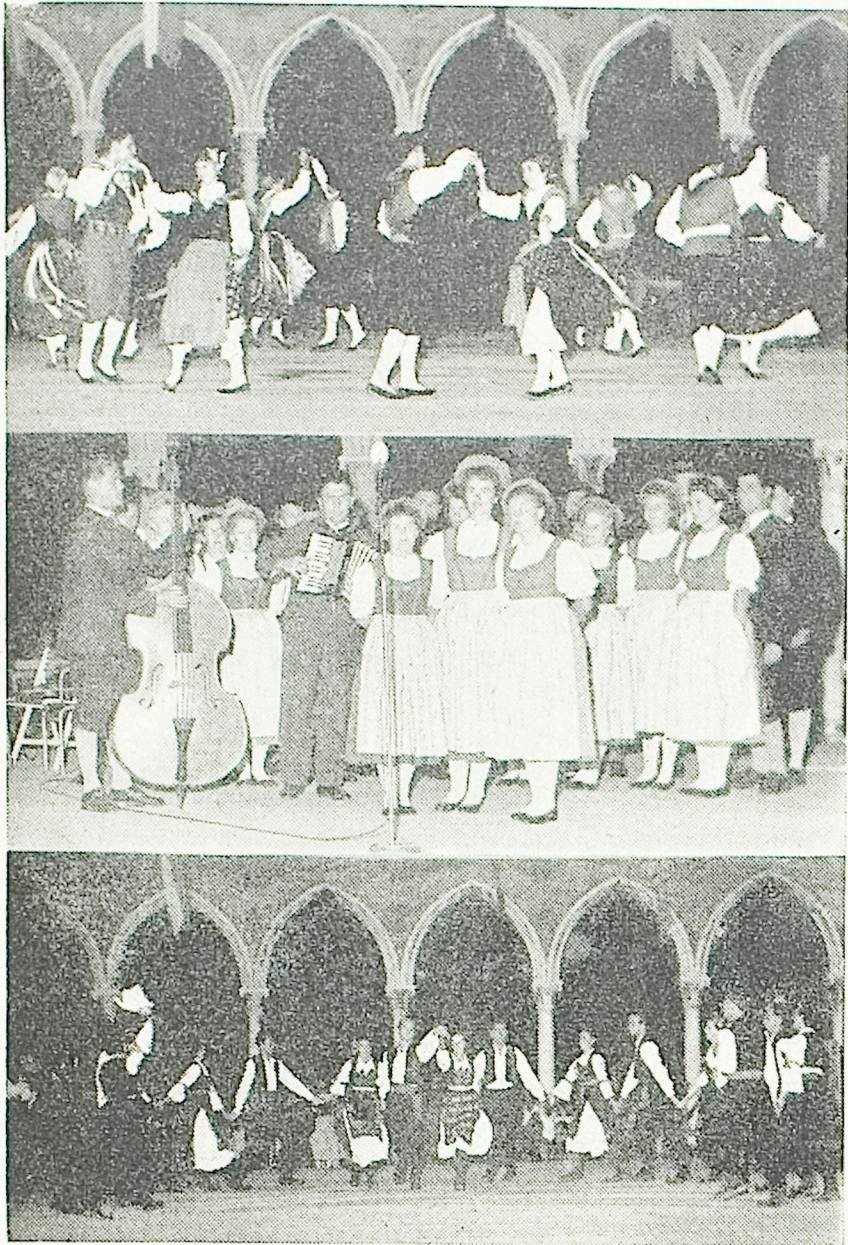
Ob tednu borbe proti tuberkulozi

Občinski odbor Rdečega križa v Kopru je v okviru letošnjega »Tedna borbe proti tuberkulozi«, ki je med 7. in 14. septembrom, opremil v Kopru dve izložbi z ročnimi izdelki bolnikov Bolnišnice za pljučno tuberkulozo v Ankaranu in z raznim zdravstveno-propagandnim materialom. Solska mladina je v teh dneh prodajala cvetje in čisti dobiček je namenjen preventivni borbi proti tuberkulozi. Tudi prebivalci Kopra so za to akcijo pokazali veliko razumevanje z odkupovanjem raznih značk, cvetja in blokov.

Občinski odbor Rdečega križa v Kopru je podobne akcije izvedel tudi v drugih krajih občine.

Kmet Just Čok iz Plavij je pretekli teden pripeljal v Koper lepega vola, ki je vzbudil občo pozornost. In ni čudno: ko so ga postavili na tehtnico, je ta pokazala 1050 kg! Vol je star pet let in je švicarske sivorjave pasme. Odkupil ga je Mesopromet v Kopru

Prizori z zaključne predstave II. sezone letnih prireditev v organizaciji Zavoda »Primorske prireditve«. Zadnja predstava sezone je bila v soboto, 6. t. m., v Kopru pod naslovom PLESI IN PESMI TREH SOSEDNJIH NARODOV, Italije, Avstrije in Jugoslavije. Nastopali so: (od zgoraj navzdol): folklorni ansambel Cantori del Friuli iz Vidma, Učiteljska pevsko-plesna skupina iz Linza in Akademsko folklorna plesna skupina »France Marolt« iz Ljubljane

ZAKLJUČEK II. SEZONE POLETNIH PRIREDITEV

Plesi in pesmi treh sosednjih narodov

Po predstavi v Izoli in Piranu so v soboto zvečer, 6. t. m., predirljivi zvoki fanfar in zaslepljujoči reflektorji zadnjič to poletje zmotili koprsko golobe pri nočnem spanju, obiskovalcem II. poletnih prireditev pa so oznanili zadnjo predstavo letošnje sezone. Bila je to prireditev pod skupnim naslovom »Plesi in pesmi treh sosednjih narodov«. Italijo je zastopala folklorna skupina »Cantori del Friuli« iz Vidma, Avstrijo Učiteljska pevsko-plesna skupina iz Linza, Jugoslavijo pa Akademsko folklorna skupina »France Marolt« iz Ljubljane. Naj povemo takoj v začetku še to, da je bil to prvi nastop naše najboljše slovenske folklorne skupine v okviru Primorskih prireditev in prvi nastop gostov iz Italije in Avstrije v Jugoslaviji.

Slovesnosti zaključne prireditve pa niso poudarile samo fanfare, pač pa tudi nagovor predsednika upravnega odbora Zavoda Primorske prireditve tovariša Ivana Mavsarja. V kratkih besedah se je zahvalil občinstvu in ljudski oblasti za razumevanje, podporo in številno udeležbo. Bilanca zadnje sezone je precej ugodna: bilo je 32 kvalitetnih predstav, ki si jih je ogledalo skoraj 24 tisoč ljudi. Zadnja prireditev je bila v znamenju mednarodnega zблиževanja na kulturnem področju.

Čprav so bili gostje iz Italije in Avstrije tokrat pri nas prvič, so vendarle že stari znanci z našo Akademsko folklorno skupino »France Marolt« iz Ljubljane: srečavali so se pri gostovanjih v številnih evropskih deželah, imeli

pa so tudi skupne nastope in turneje. Prizadevni napovedovalci programa so nam našli vso zgodovino in razvojno pot nastopajočih ansamblov, številne kraje njihovih gostovanj in uspehe, ki so jih dosegali. Preveč bi bilo, če bi hoteli z vsem tem seznaniti tudi bralce. Toda na kratko:

Prva je nastopila Akademsko folklorna skupina »France Marolt« iz Ljubljane. Pred desetimi leti jo je ustanovil zdaj že pokojni France Marolt in od tedaj pod strokovnim vodstvom Glasbeno-narodopisnega inštituta v Ljubljani predstavlja del kulturno-umetniške dejavnosti študentov univerze. V tem času je imela skupina več kot 200 nastopov, doma in v inozemstvu. Danes jo štejemo med renomirane folklorne ansamble, ne samo v slovenskem pač pa tudi v jugoslovanskem merilu. Skupina dela pod umetniškim vodstvom Tončke Maroltove, Marije Suštarjeve in Marijana Kralja.

Kot druga se je predstavila folklorna skupina iz Vidma »Cantori del Friuli« pod vodstvom maestra Garzonija d'Ardignano. Z delom so začeli leta 1945. Njihov umetniški vodja je znan kot eden najbolj zvestih pobudnikov za ohranitev starih furlanskih pesmi in folklorne. Ansambel je že gostoval v številnih deželah Evrope, redno pa nastopa na nekaterih mednarodnih festivalih v Italiji.

Tretja se je predstavila folklorna skupina iz Linza v Gornji Avstriji. To je združenje mladih učiteljev in učiteljic, ki so se posvetili čuvanju in širjenju folklornega izročila — plesov, pesmi, glasbe, noš, iger — iz raznih avstrijskih pokrajin. Predvsem uspešno gojijo dobro staro in novo zborovsko petje s spremljavo originalnih domačih instrumentov. Ansambel vodi dirigent Hans Bachel, nastopajo pa zelo pogosto doma in v skoraj vseh evropskih deželah.

Program, ki so ga izvedli nastopajoči ansambli pri nas, nam je pokazal vse njihove značilnosti, hotenje in kvalitetno raven. Brez sramežljive skromnosti lahko zapišemo, da bi pri ocenjevanju prisodili prvo mesto naši domači folklorni skupini »France Marolt«, vsaj kar zadeva ples. Izvajali so gorenjske narodne plesse, plesse iz Srbije in Sumadije ter tako imenovani »šopski oro«, ki ga plešejo predstavniki naše posebne etnografske skupine, Šopi ali Torlaci, pastirji v hribih na srbsko-makedonsko-bolgarski narodnostni meji. Za zaključek prireditve so še temperamentno in tehnično skrbno izdelano zaplesali »bunjevačko kolo«, ples iz obmejnih predelov Vojvodine in Madžarske.

Gostje iz Italije in Avstrije so se nam predstavili bolj kot pevski zbori kot plesne skupine. Tu je odločno prednjačil avstrijski ansambel. Dokazali so, da so dober mešani pevski zbor, ki v poplemeniteni obliki posreduje svoje folklorne bogastvo, ne da bi pri tem prizadel izvornosti. Kakor smo že omenili, jih je spremljal orkester domačih instrumentov. Izvajali so tudi nekaj folklornih plesov, pri katerih so se nekje v ritmu polke in valčka ujeli s sosednjimi narodi, s katerimi jih družijo skupni alpski svet.

»Cantori del Friuli« iz Vidma so nam predstavili del svojega folklornega bogastva, pesmi in plesse, v svojem značilnem in lahkotnem stilu. Domače so nam zavzele predvsem njihove pesmi iz Rezijske.

Zaključena je II. poletna sezona, fanfare so izzvenele, luči ugasnile, simbolični zastor letnih prizorišč se je zaprl. Kljub vročemu soncu podnevi so noči precej hladne in zato se bomo preselili v zaprte prostore. Povedano v bolj teatralnem jeziku: začeli bomo zimsko sezono. Priprave na to sezono, načrti, dejstva, kakor tudi konkretni obračun pravkar minulih prireditev, uspehi, pomanjkljivosti in težave, to je obširnejše poglavje. Zato o tem prihodnjič. Z. L.

NOVE knjige

Rudyard Kipling:

POGUMNI KAPITANI

Ne, niste se zmotili! Angleški pisatelj Rudyard Kipling, ki ga pri nas že dobro poznamo, nam tokrat pripoveduje o dogodivščinah na morju in njegovih junaki so pogumni ribiči. Vendar vas je naslov nekoliko zavedel. Avtor nam pripoveduje tudi o petnajstletnem dečku Harveyju, ki ga v začetku spoznamo kot zanič in za samo ljubo zgago na svetu in samo zaradi napačne vzgoje ob prebogatem očetu in mehki materi. Prepričan sem, da vam bo fant veliko bolj všeč na koncu, ko ni nič več maminih snčec, negovan in pital, ampak zrel fant in bodoči kapitan, ki ga je trdo mornarsko delo vrnilo v življenje in ga napravilo enakopravnega člana človeške družbe.

Med vse to je razpeta vsebina knjige. Spoznali boste, kako je Harvey prišel med mornarje in kako se je med njimi počutil ter še mnogo drugih zanimivih stvari, ki se dogajajo na širokem svem morju. Vendar vam ne smem že vnaprej vsega izdati, kajti drugače branje ne bi bilo tako zanimivo. Pogumne kapitane odkrijte: zdrav realizem, ustaljen samosvoj slog in močati opisi mladega človeka. Za odlike tega dela in vse svoje življenjsko delo je dobil Kipling leta 1907 najvišje priznanje — Nobelovo nagrado.

Povest je izdala Mladinska knjiga v juniju 1958, v lep tekoč jeziku pa jo je prevedel Janko Moder. Ilustriral jo je Nikolaj Omsers.

Delo je napisano za mladino, vendar jo bodo tudi starejši radi vzeli v roke. S. C.

Ko se zopet odpirajo šolska vrata

(Nadaljevanje)

Ob ukinjanju nižeorganizirane šole se pojavlja v vrstah nekaterih staršev še drugi ugovor. Ti starši namreč menijo, da otrok ne prenese nad 2 km dolge poti do šole, ker je to zanj prenaporno in da tudi ne prenese burje in drugih vremenskih nepravil. Zdravniško je ugotovljeno, da otrok, ki je izpolnil sedem let, lahko prenese do 4 km dolgo enosmerno hojo s pogojem, da ni preveč strmin odnosno vzponov. Na osnovi zakonitih predpisov o šolski obveznosti se učencu mora opravičiti izostanek od pouka zaradi slabega vremena. V ostalih predelih Slovenije ne naležijo na

Piše: RUDOLF KOBOLT

take in podobne ugovore, čeprav marsikje pešačijo učenci do šole tudi nad 4 km že več desetletij. Seveda morajo biti otroci za daljšo pot v zimskem času toplejše oblečeni. Ob tem nastajajo težave pri manj premožnih starših; vendar pa bodo dobri šolski odbori ob podpori socialno skrbstvenih organov občine uspešno rešili tudi vprašanje socialno šibkih učencev, kakor tudi ureditev zdrave prehrane učencev v šolski ali mlečni kuhinji.

V zvezi s tem je potrebno opozoriti na kvamni vzgojni vpliv nekaterih staršev, ki se odraža v pomehkuženju, v razvajenosti in nesamostojnosti otroka. Tak otrok že z doma ni navajen na vztrajno in resno delo ter ne prenaša naporov, tako telesnih kot duševnih, ki pa jih terjajo šolanje. Po drugi strani pa ti starši brez sramu vodijo svoje otroke v gostilne in na plesišča, kjer ostajajo pozno v noč.

Nižeorganizirana šola ne more izpolnjevati svoje prvenstvene naloge

Ponekod je še en ugovor proti ukinjanju nižeorganizirane šole. Obstaja namreč pomislek, da ne kaže take šole ukiniti zato, ker so vaščani na

njo navezani še iz preteklosti, da je šola edino kulturno in prosvetno žarišče. Ki ga vas ima itd. Res je, da tega pomisleka ni mogoče v celoti zavrniti in ima nekatere utemeljitev. Vendar pa je ob tem treba poudariti, da je prvenstvena naloga šole dati mladini vsestransko izobrazbo in vzgojo v duhu reforme.

Kdo zavira reorganizacijo šolske mreže?

Reorganizacijo šolske mreže pa so ponekod zavirali in še zavirajo tudi drugi činitelji in to taki, od katerih je bilo to najmanj pričakovati. Globlji vzroki tega ležijo v nezadostni zrelosti politične in družbene zavesti in odgovornosti faktorjev, ki so pred družbeno skupnostjo odgovorni in sodogovorni za vzgojo mladega pokolenja. Tako so doslej zelo slabo prestali preizkušnjo ob ukinjenju nižeorganiziranih šol nekateri šolski odbori in posamezni politični aktivisti. Šolski odbori zato, ker so se v doli reakcionarnemu vplivu mračnih elementov na vasi, politični aktivisti pa zato, ker so nasledili nazadnjaškim hujšakem in kričačem na sestankih, kar je posebno prišlo do izraza na predvolilnih zborovanjih za skupščinske volitve lansko jesen. Mar ni povsem zmotno pojmovanje nekaterih ljudi, ki mislijo, da se bo zaradi treh ali štirih prizadetih staršev, katerih otroci bodo morali hoditi do sosednje razvitejšje šole do največ eno uro, poslabšalo politično stanje v vsem šolskem okolišju? Pa se resno vprašajmo nadalje: ali je pravično, da bo zaradi teh treh ali štirih bolj oddaljenih učencev prikrašeno na kakovostnem pouku ostalih trideset ali štirideset učencev? Odgovor je jasen: ni pravično! V sedanjem našem razvoju gospodarskih sil si vendarle ne moremo privoščiti, da bi dosežanja taka šola z do 40 ali več učenci bila popolno razvita z 8 razredi in na njej poučevalo 8 učiteljev, ki jih tudi ni, zaradi splošnega pomanjkanja učiteljskega. To še dolgo ne bo uresničljivo in bo zato potrebno to vprašanje rešiti s prevajanjem učencev ali z vključitvijo učencev v dijaške domove. Napredni občini, kakor sta Sežana in Piran, imata že od lanskega šolskega leta šolski avtobus (»Solar« ga imenujejo!). Nista se ustrašili prevoznih stroškov za reformirano obvezno šolstvo. S tem šolskim letom bodo s konjsko vprego prevažali učence iz Oreha v Prestranek pri Postojni ter iz Trebeš v Gračišče v občini Koper. Tudi to je rešitev v danih pogojih; pravilo, da je tako ceneje.

Urejeno bo vprašanje prevoza učencev

Vendar pa občina Koper ne bo smela predolgo odlašati z ure-

ditvijo prevoza učencev na najbolj perečem okolišju šole v Gračišču, kjer so leta 1955 zgradili iz republiških sredstev veliko šolsko poslopje z namenom, da se vanj vključijo učenci iz vseh sosednjih nižeorganiziranih šol: Movraž, Sočerga, Trebeše in iz višjih razredov Gradina s Pregaro. V vseh teh krajih, z izjemo Gradina, so doslej poučevali v zasilnih prostorih, ki ne zaslužijo naziva učilnice in je v njih ogroženo zdravje otrok, da ne govornimo o tem, da ni za šolo osnovnih pogojev (pitne vode, stranišč, ustreznega ogrevanja itd.). Po drugi strani pa ima v Gračišču zgrajena šola za potrebe svojega zaledja na razpolago pet učilnic za okoli 200 učencev z ustreznimi pritlikinami sedaj le 89 učencev iz domače vasi in najbližjih treh zaselkov.

(Dalje prihodnjič)

LETOŠNJE TEKMOVANJE PEVSKIH ZBOROV V AREZZU JE

potrdilo sloves našega zborovskega petja

Med letošnjimi tekmovalci v Arezzu — tekmovalce prireja »Associazione amici della musica di Arezzo« — so zastopali Jugoslavijo trije zbori, in sicer Primorski akademski pevski zbor »Vinko Vodopivec« iz Ljubljane, moški zbor DPD Svoboda »Slava Klavora« iz Maribora in zbor KUD »Proleter« iz Sarajeva. Udeleženci tekmujejo v treh kategorijah. Letos so se primorski študentje uvrstili na prvo mesto v III. in na šesto mesto v II. kategoriji, mariborski zbor je bil peti v II. kategoriji, Sarajevčani pa četrti v III. in tretji v I. kategoriji.

Vsekakor je to lep uspeh, ki je potrdil sloves našega zborovskega petja. Navajeni smo sicer že, da naši glasbeni ansambli na raznih turnejah in gostovanjih požanjejo lepe uspehe in da si pribore prva mesta. Seveda pa je ta uspeh še veliko več vreden, če ne gre za poklene glasbene ansamble ali ustanove, ampak za naša amaterska društva. In ugotoviti moramo, da tudi le-ta vse pogosteje na raznih tekmovaljih, tudi v hudi med-

narodni konkurenci, dosegajo lepe uspehe.

Arezzo si je pridobil v mednarodnem merilu veliko spoštovanje s svojimi tradicionalnimi natečajmi polifonične glasbe. Še šesto leto so se v Arezzu pomerili najboljši amaterski zbori raznih narodov. Letos je bilo zastopanih 9 držav s 36 zbori in 1.439 pevci. Največ zborov je bilo iz Italije — 20, Avstrija je poslala 4 zборе, Jugoslavija in Francija po 3, Španija 2, Belgija, Nemčija, Češkoslovaška in Grčija pa po enega.

Jugoslavija na teh natečajih sodeluje že od leta 1953. Zanimivo je, da so vsa leta naši zbori imeli uspehe. Tako je že prvo leto pevski zbor KUD »Vladimir Nazor« iz Zagreba zasedel prvo mesto v II. in drugo mesto v IV. kategoriji. Resnična senzacija pa je bil dve leti kasneje KUD »Branko Krstanović« iz Beograda, ki je s svojimi zbori zasedlo prva mesta v treh kategorijah. Isto leto je dve tretji mesti zasedlo KUD »Svetozar Marković« iz Novoga Sada. Tudi leta 1956 so se Jugoslavlani uspešno uveljavili: beograjski madri-

galisti so zasedli prvo mesto v III. kategoriji, mladinsko KUD »Jože Vlahovič« iz Zagreba pa tretje mesto v I. kategoriji. Lansko leto je eno drugo mesto odnesel Učiteljski pevski zbor Slovenije »Emil Adamič«, eno prvo mesto pa KUD »Branko Cvetković« iz Beograda.

Italijanski lokalni tisk je z veliko pozornostjo spremljal letošnje pevsko tekmovalje in posebno pozorni so bili na Jugoslavijce, ki so si s svojimi uspehi doslej ustvarili v Arezzu največji sloves. Primorski akademski pevski zbor je bil tudi izven tekmovalja deležen velike pozornosti in povabilo so jih, naj prireditelj samostojen koncert v Arezzu, Parmi in Vidmu. Zal so morali primorski študentje povabilo odkloniti, ker so imeli v dogovoru koncert v Bologni in na Opčinah. Toda tudi do teh koncertov ni prišlo, ker so prireditelji v Bologni le-te odpovedali. Po povratku iz Arezza se je zbor primorskih študentov predstavil ljubljanskemu občinstvu v dvorani Slovenske filharmonije z razširjenim programom iz Arezza.

Tri obmejne zgodbe

OB 70-LETNICI DRUŠTVA

Veliko gasilsko slavlje v Piranu

Prva se začenja v Ankaranu pri Kopru in v njej ima glavno besedo organizator pobegev čez mejo, druga govori o tistih, ki so mu nasledili in je pravzaprav le nadaljevanje prve, tretja pa je tragedija mladega fanta iz Slovenskih goric. Vse tri pa nam po svoje govorijo o lahkomišelnosti: o tistih, ki zaradi nje trpijo in o tistih, ki jo izkoriščajo, da spravljajo druge v nesrečo.

FANTJE, ZDAJ JE PRILOŽNOST

Zidarski mojster Franc Bačić ni tega samo enkrat rekel. Zaposlil se je nedavno pri gradbenih delih v Ankaranu s človekoljubnim namenom, da pomaga tistim, ki se jim pri nas slabo godi, na ono stran. Vsak večer je zbral mlade fante okrog sebe in jih navduševal za pobeg čez mejo. Dvajset jih je spravil iz svojega kraja sem in polovico izmed njih tudi srečno naprej.

»Fantje, zdaj je priložnost. Ni ti treba plačati vodiča, uro, dve — pa si čez!«
In mladi, nezkušeni ljudje so ga željno poslušali. Zakaj vse to, kar jim je znal povedati o življenju drugod, niso bile mačje solze. Se dobro ne bodo pomolili nosov na ono stran, že jih bo čakal najmanj Fiat 1100 najnovejšega tipa. Morda celo Packard ali Cadillac, kdo ve? Skratka: Bit će tamo svega i svašta.

Toda med njimi so bili tudi takšni, ki so nekaj slišali o tem, da italijanska oblast begunce vrača.

»Samo navadne, političnih ne.«
Da bi pa to postali in o tem pričeli oblast tam čez, se je bilo treba seznaniti z groznimi razmerami pri nas. Fantje so skrbno pili izjavo, ki jo je preskrbel organizator. Naučiti se je je bilo treba na pamet, da bi znali prepričljivo odgovoriti, zakaj so »politični«.

»ZAKAJ SI POBEGNIL?

Ne strinjam se s Titom in z njegovimi komunisti ter z režimom,

Kot vsi ostali se bodo tudi ti trije »politični« begunci spet vrnili na svoje domove za spoznanje pametnejši kot so odšli

ampak sem dober katoličan in želim, da živim tam, kjer ostali bratje katoličani.

KAJ JE KOMUNIZEM?

Komunizem je slaba uređitev, ki jo snuje komunistična manjšina v Jugoslaviji.

KAKŠNO ŠKODO JE TEBI NAREDIL KOMUNIZEM?

Ne more je nam narediti večje kot nam jo je, da nam ne dovoljuje svobodno hoditi v cerkev, ko smo vzgojeni v cerkvenem duhu.

Ganljivo, ali ne? Ko so se golobradi mladiči to naučili, so bili prepričani, da jih ni pod soncem bolj nesrečnih bitij in se sami sebi čudili, kako so sploh mogli prenašati takšen strahovit teror.

Krenili so drug za drugim. Srečno je šlo do meje in tudi čez. Tam pa je od obljubljenega »sveta« i svašta ostalo samo »svašta«: trd pograd v taboriščni baraki, ki ga ni mogla omehčati nobena »izjava«.

EKSPEDICIJA SE VRAČA

Napisal sem že, da je to pravzaprav le nadaljevanje prve zgodbe. Ker pa v njej nastopajo nove važne »politične« osebnosti, ki so po drugih kanalih zapustile svojo nesrečno

trpečo domovino, zasluži, da ji damo poseben naslov.

V taborišču so se našli Vaso iz Osijeka, Janez iz Celja, Mišo nekje od Beograda in še vrsta drugih. Naposled imena niso važna. Sprva je bilo veselo in fantje so uživali v svojem junaškem podvigu. Toda polagoma je začelo postajati dolgčas. Morala se je krhala, dva ali trije so čez nekaj dni preskočili ograjo in jo popihali nazaj. Bolj odločni pa so vse bolj in bolj nestrpno čakali, kdaj bodo naposled odpotovali naprej v Ameriko, Avstralijo in druge dežele, kjer si brez njih najbrž sploh ne morejo pomagati.

Nekega dne sta pripeljala v taborišče dva velika policijska avtomobila.

*Izjava
Zarito su šizari*

*Nekaterim ne hitro i sa
šizmom komunizma
je neprijatelj sam dobar
čakal i čekaj da govore
čez i ostali bratje katolici*

Ko je to komunizam

*Komunizam je jedini loz pobjede
Koji govore jedna manjina komunista
i njegovi
šizma je tek i tebe narav komunizam*

*Šizma nikakva razi narav i je
Kada govore razi da obdaju i domo
U opiru jel smo u komunizam
Druhu vrggenu*

Ta »Izjava« naj bi odprla vsa vrata v tujino

bila in čez dobre pol ure so se znašli naši znanci na obmejnem bloku pri Sežani, kjer so jih Italijani predali našim obmejnim organom.

Nekaterim je bilo to kar prav. Pošteno so se oddahnili, ko so stopili spet na domača tla. Drugim pa spet ne. Ti so še premalo izkusili, da bi se kaj naučili. Toda čez čas, ko jih bo življenje izučilo, bodo tudi ti drugačnih misli.

Naložili so jih na kamione in odpeljali v Sežano. Medtem sem stopil k postarnemu kraškemu očancu, ki je na travniku ob cesti naslonjen na koso opazoval »primopredajo«.

»Ekspedicija se vrača, kaj?« se je hudomušno zarežal. »Tod vidimo večkrat to reč. Presiti so bili, presiti. Ko smo mi bili v njihovih letih, nam niso hodile po glavah takšne muhe. Tedne in tedne smo otepali krompir v oblicah in bili zadovoljni, če smo ga imeli. Palico v roke, vam pravim, in vsakemu po petindvajset po zadnji plati.«

In že je spet zamahnil s koso kot človek, ki mu je dragocena vsaka minuta in ki ni morda v vsem svojem življenju potratil enega samega dne.

TI BOŠ ŠEL PA KAR DOMOV

Ivan Vračko iz Sv. Lenarta v Slovenskih goricah je zdaj star dobrih dvajset let. Še pred tremi leti je bil vajenec v Tovarni avtomobilov v Mariboru, kjer se je izučil za avtomehnika. Ko je končal, si je tudi on zaželel »lepšega« življenja in pobegniti v tujino.

Bil je eden izmed tistih, ki so imeli srečo. V taborišču se skoraj ni usta-

Med vrnjenimi begunci je bilo tudi nekaj deklet, ki so poskušale »srečo« v širokem svetu

vil. S prvo ladjo se je odpeljal v Avstralijo, kjer je takoj našel zaposlitev. Plača je bila kar dobra in v kratkem so njegovi domači prejeli navdušeno pismo, v katerem jim je sporočil, da mu gre dobro.

Več kot dve leti je pridno delal in služil in doma so se veselili bogatega strica, ki se jih je najbrž od časa do časa spomnil s kakim paketom.

Tedaj pa se je nenadoma obrnilo. Ivan je hudo zbolel in moral v bolnišnico. Preležal je šest mesecev na bolniški postelji. Ker ni bil zavarovan, mu je kaj kmalu pošel denar. Ves ta čas je dobil več kot skromno socialno podporo — bornih deset funtov.

Toda vse bi še bilo, če bi ozdravil. Zdravniki pa so spoznali, da je njegova bolezen neozdravljiva. Vendar si zaradi tega nihče ni delal skrbi. Komaj je mogel zapustiti bolnišnico, so ga poklicali v urad, ki »skrbi« za begunce in mu lepo in obzirno povedali, da ljudi, ki ne morejo delati, prav nič ne potrebujejo.

»Dragi Ivan,« so rekli, »ti boš šel pa kar domov.«

Plačali so mu vožnjo do Trsta in znašel se je brez belča v žepu na obmejnem bloku.

To so naše tri zgodbe o lahkomišelnosti in naivnosti. Niso še končane: Franc Bačić čaka na zaslužno plačilo, ki mu ga bo odmerilo sodišče. Janez, Vaso, Mišo in ostali njihovi tovariši bodo za življenjsko izkušnjo bogatejši odpotovali na svoje domove. Upamo, da bo pomirila njihovo pustolovsko žilico. Ivan pa bo padel na ramena svorcev ali socialnega zavarovanja — to se pravi nas vseh. Iv

OBVESTILO

LJUDSKA KNJIŽNICA KOPRER sporoča svojim članom, da bo za stranke odprta od ponedeljka, 15. t. m., dalje vsak dan od 13. do 17. ure, razen ob sobotah, ko bo izposojala le dopoldne od 9. do 11. ure.

Knjižnica posluje v novih prostorih v mednadstropju, vhod iz stranske ulice čez vrt.

OBVESTILO

ŠTUDIJSKA KNJIŽNICA V KOPRU bo od 15. t. m. dalje poslovala vsak dan od 7. do 19. ure, v sobotah od 7. do 13. ure. Knjige bodo izposojali od 13. do 19. ure.

EVROPSKO TEKMOVANJE UKV RADIOAMATERJEV

Koprčani so oddajali s Slavnika

Evropska radioamaterska organizacija IARU je organizirala 6. in 7. septembra evropsko tekmovanje v vzpostavljano zvez na ultrakratkih valovih. Za to priložnost so odšli radioamaterji vseh evropskih držav na visoke vrhove, kjer so postavili svoje sprejemne oddajne aparate, da bi bil njihov domet čimdaljši, kajti UKV valovi se razširjajo le na vidno razdaljo z delnim odklonom. Člani koprškega radioamaterskega kluba »Jadran« so šli na 1.028 metrov visoki Slavnik. S seboj so vzeli dve radijski UKV postaji ter agregat, ki jih je oskrboval z električnim tokom. Na vrhu tega hriba so postavili šotore in so noč in dan klicali v eter znake obeh postaj. Postaja YU3JN, ki jo je zgradil Lojze Poberaj, je vzpostavila 26 zvez, klubska postaja YU3CST pa 14 zvez. Obe postaji sta imeli največ zvez z italijanskimi amaterji, ker je ggoraški položaj Slavnika zelo ugoden za razširjanje UKV valov proti Italiji. Najdaljše zveze so bile na razdaljo 400 km. Nekaj zvez pa so vzpostavili tudi s slovenskimi in hrvaškimi radioamaterji, ki so bili na Krvavcu, na Nanosu, na Učki in na Velebitu, kakor tudi na nekaterih drugih višjih točkah. Podatke o številu zvez, o znakah postaj in druge podatke bodo radioamaterji poslali svojim radioamaterskim zvezam, te pa jih bodo sporočile mednarod-

Pred sedmimi desetletji je v sedanji Matteottijevi ulici v Piranu neke noči izbruhnil požar. Pogorela je drogerija in nepripravljeni meščani so požar komaj omejili, da se ni razširil in zajel še okoliških hiš. To jih je prebudilo in kmalu potem so ustanovili prostovoljno gasilsko društvo, ki ga je sicer po razpadu Avstrije fašistična Italija takoj razpustila,

gasilec pozdrave vseh slovenskih društev ter jim želel, da bi njihovo društvo tudi še nadalje najlepše napredovalo in se razvijalo. Po nagovoru je pripel na društveno zastavo visoko odlikovanje — Red za gasilske zasluge I. stopnje. Odlikovanje je izročil tudi petim najzaslužnejšim članom društva: Ferucciu Štefančiču Red za gasilske zasluge I. stop-

Nedeljska gasilska manifestacija na Tartinijevem trgu v Piranu

a je po osvoboditvi spet oživelo. Minulo nedeljo so v Piranu proslavili to obletnico z veliko gasilsko manifestacijo. Sodelovali so gasilci iz Novega mesta, Kranja, Tržiča, Bleda, Nove Gorice in Kanala ob Soči, prisostvovali pa so tudi predstavniki gasilskih društev iz Ljubljane, Pulja, Murske Sobote, bližnjih gasilskih društev in industrijskih gasilcev.

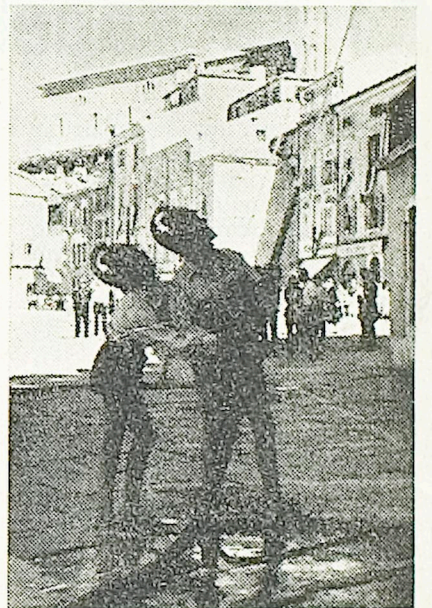
Kmalu po deveti uri je okrog 500 gasilcev v enotnih uniformah prikoralo na Tartinijev trg. Vrste so se poravnale pred slavnostno tribuno, na kateri so bili najvišji predstavniki naše gasilske organizacije, zastopniki oblasti in raznih organizacij.

K prazniku je najprej čestital predsednik piranske občine Davorin Ferligoj, ki je poudaril zasluge prostovoljnega gasilskega društva in pohvalil prizadevnost ter požrtvovalnost njegovih članov. Zatem je spregovoril predsednik Gasilske zveze Slovenije Matevž Hace in izročil piranskim

nje, Karlu Appoloniju, Francu Kantetu, Božu Pezdircu in Dragu Križancu pa Red za gasilske zasluge III. stopnje.

Sledile so gasilske vaje, ki so jih izvajala posamezna društva v prisotnosti številnih gledalcev. Po končanih vajah pa je predsednik občine priredil sprejem v prostorih Kluba pomorščakov.

Piransko prostovoljno gasilsko društvo je dočakalo svoj jubilej z lepimi uspehi. Samo v zadnjih dveh letih so njegovi člani sodelovali pri gašenju 47 požarov in pri tem obvarovali nad 13.000.000

Tudi najmlajši so pokazali svoje znanje

dinarjev ljudskega in zasebnega premoženja. O dejavnostih društva pa pričajo tudi številne diplome in zahvale, ki jih je prejelo za požrtvovalno delo od ustanovitve do danes.

ODDOLŽILI SE BODO SPOMINU PADLIH BORCEV

V nedeljo pa v Šembije

Prihodnjo nedeljo bodo v Šembijah pri Ilirski Bistrici odkrili spomenik padlim borcem NOB. Spomenik bo stal pred osnovno šolo, kjer bodo tudi svečanosti, združene z odkritjem. Tam so zgradili skupno grobnico, kamor bodo prenesli ostanke treh neznanih borcev, ki so padli v bližini vasi.

Ta naša majhna vas, ki šteje komaj 70 hiš, je bila za časa NOB znana po svojih zavednih prebivalcih in marsikateri partizan je našel tam varno zavetje in pomoč. Dala je trideset borcev, od katerih se jih devet ni več vrnilo na svoje domove, 23 ljudi pa so

Italijani odgnali v koncentracijska taborišča.

Krajevni odbor Zveze borcev je pri zbiranju sredstev za spomenik dobil vso pomoč vaščanov, ki so sami prispevali 150.000 dinarjev, kar za tamkajšnje razmere ni majhna vsota. Ostanek so prispevala občinska podjetja, ustanove in organizacije, ki se jim Zveza borcev ob tej priložnosti najlepše zahvaljuje. Obenem pa vabi prebivalstvo sosednjih krajev, zlasti še preživele borce, da se udeležijo svečanosti ob odkritju spomenika 14. septembra ob 10. uri.

V KOPRU JE — VSAK DAN HODIMO MIMO, PA NE VIDIMO

Oj, ta naša tržnica

I

Že zgodaj zjutraj in dopoldne je tamkaj živahno vrvenje. Istranke in vmes kakšen možki na ves glas ponujajo svoje »domače« blago: sadje, zelenjavo, jajca in tudi kakšno kokoš sem in tja. Trgovina bolj ali manj cvete. Sicer pa so cene zelo gibljive; zjutraj so višje, dopoldne precej stabilne, ob dveh pa že precej nižje — tudi za polovico od jutranjih. Prodajalke in prekupčevalci na stojnicah so tudi precej večji psihologi: po obleki in govoricu ocenijo najprej kupca in šele nato svoje blago...

»Zvolite grozdje, lepe slive, krasna jabolka...« bi rada bila kar se da ljubezniva z menoj neka branjevka ob kupu na stojnici razstavljenega blaga. Pod stojnico košare, slama, smeti, odpadki.

»Po koliko je grozdje?« me je zanimalo.

»Za vas, gospod, po šestdeset, sicer pa sem ga doslej prodajala po osemdeset.« je prizadevno hitela. Razumljivo, saj je bilo že nekaj čez poldne, na stojnici pa je imela še dve košari grozolja in še drugo blago.

»Drago je, drago.« pravim. Bolje, da nisem, zakaj sprožil sem plaz.

»Kaj pa mislite? Kaj pa sulfur, pa vederjof? Pa to in ono, koliko pa to vse stane? Ubogi kmet« — toliko, da se ni razjokala. Če bi se ne bil že poprej pozanimal, da imam opravka le s preprodajalko, bi bil kar močno ginjen. Tako pa sem vedel, da proizvajalec »njene« grozolja tudi ta trenutek mirno dela v svojem vinogradu, medtem ko ona toži »čez slabe čase in draginjno, v katero smo padli«.

Grozdje je pa le dala po petinštirideset dinarjev kilogram.

II

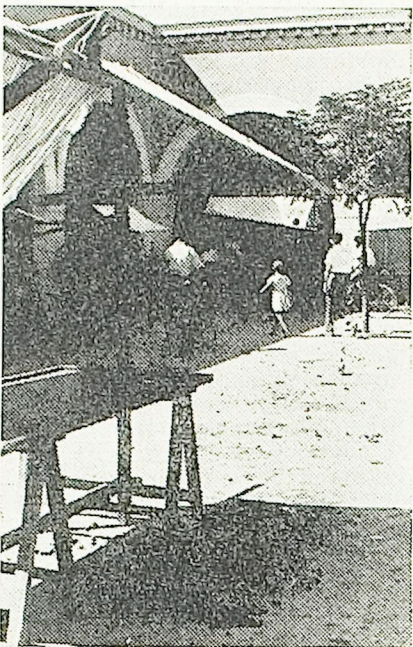
Koprski tržnica in ribarnica je le deloma to, kar naj bi po svojem namenu bila — stavba namreč. Vendar pa je za njenimi oboki nekaj sodobnih lokalov, ki ustrezajo svojemu namenu. Tako je tamkaj trgovina s sadjem in zelenjavo, ki ima sodobne hladilne naprave in je tudi sicer lepo urejena. Najvažnejše pa je, da kupci lahko v njej dobijo dobro blago po solidnih cenah — nižjih, kot so sicer na stojnicah zunaj na prostem. Tudi na drugi strani je podobna trgovina in tudi tam je ceneje kot na stojnicah. Zato je nerazumljivo, da kljub vsemu koprski gospodinje — da ne štejemo številnih Tržačanov, ki se preskrbujejo v Kopru — raje kupujejo ali da sploh kupujejo na stojnicah.

»Je bolj sveže blago, čeprav nekoliko dražje,« pravijo s prizanesljivim smehljajem nekoliko v zadregi sami do sebe, če jih človek o tem pobara...

Tudi od drugod prihajajo »intervenirani« na koprski živilski trg. Seveda na tržnico — kam drugam. Je to tudi pohvalno, dokler gre res za proizvajalce, ki prodajajo svoje blago. To pa bi le s težavo lahko rekli na primer za »lubeničarje«. V primerjavi s ceno pri proizvajalcu je cena lubenicam na koprski tržnici naravnost nesramno visoka: medtem ko stane na njihvi kilogram največ petnajst, zdaj pa ga ponujajo celo po pet dinarjev kilogram, so na tržnici dolgo držali ceno šestdeset dinarjev in je šele v zadnjem času padla na petinštirideset dinarjev za kilogram. Te sladke buče, bogate vitaminov, so že marsikateremu branjevcu prisluzile hišo. Da se z njimi res krepko zasluži, dokazujejo vsako leto številnejši prekupčevalci, ki jih je bilo letos čez poletje videti v vsakem večjem turističnem kraju Slovenije. Na koprski tržnici jih še vedno lahko vidite. Saj pa jim je ta za nekaj mesecev pravi drugi dom. Če že ne prvi: cele družine tudi spijo pod njenimi arkadami, kar na betonu ali na pultih v opuščeni lokalni, ki bi bil lahko in bi tudi moral biti veliko bolj

izkoriščen, kot pa da služi za skladišče in prenočišče branjevcem z lubenicami.

Ne bom trdil, da ni med »interventi« na koprski tržnici tudi resničnih kmetijskih proizvajalcev — med lubeničarji in drugimi, ki jim je letos sadje bogato obrodilo. Tako je na primer neka

Takale pa je tržnica ob dveh, ko odidejo branjevke domov. Kot v hlevu nastlano, z vsemi mogočimi odpadki — prav gotovo nam ni v čast in moralo bi nas biti sram naše strahotne nečistoče, ki se ne da z ničemer opravičiti

kmetijska zadruga s Štajerskega pripeljala in prodajala na tržnici lepa jabolka po petinštirideset dinarjev kilogram. Samo — kaj pomaga: enaka jabolka, prav tako nabavljena na Štajerskem, prodaja v svojem lepem lokalni na tržnici že prej omenjena trgovina »Jagoda« — po petindvajset dinarjev kilogram — torej deset dinarjev ceneje.

III

Fr-fr-fr-tras!

Mimo ušesa mi je zafrfotalo — nehote sem stisnil glavo med ramena, kot nekoč v hudih časih, ko je podobno frfotanje nosilo železno smrt in nevarne rane — nato pa se je z glasnim cmokom

razletel na kamnitem oboku tržnične arkade. Mimogrede je še na moji beli srajci ostalo nekaj kapljic in velik rdeč madež — paradiznik, zrel ali že gnil, se je na kamnu raztreščil in ostal na stebri kot zvezdast rdeč plakat. Za njim še eden, pa še in še — med oboki, po asfaltu med drevsi, cveticami in okoli palme je šla divja gonja, vihranje kavbojev in indijancev. Mali bojovníki se v svoji vnemi niso prav nič ozirali na ljudi, ki so se še popoldne in proti večeru mudili na tržnici. Umazani paglavci so se obmetavali z vsem mogočim. Najboljše orožje so bile seveda ročne granate, »paradajzarice« v pravem pomenu besede. Branjevci so se za kupi lubenic pod platnom svojih stojnic sladko smejali, kadar se je »granata« posebno lepo razletela na hrbtu zadelega nasprotnika. Ni torej čudno, če sem bil tudi jaz nehote takoj udeležen v hudem boju — prav mi bodi, kaj pa vtikam nos povsod, kamor ni treba...

Vendar pa vsi le niso tako potrpežljivi kot mojega očeta sin — in vsi tudi nimajo razumevanja za otročjo vojsko. Zato je mali bombaš moral mimogrede pobrati še vročo zaušnico krepkega možaka, ki so ga prerijski bojovníki po nesreči tudi zapletli v spopad.

»So eine Frechheit!« je bentil tuji gospod, ko je čistil z robcem rdeči madež s svojih svetlih hlač in še je zraven nekaj mrmral o nekakšnem Balkanu.

No torej, če že nismo velesila kje na Divjem zahodu, potem smo pač sila na balkonu — ah ne, pardon — na Balkanu, kot pravijo.

Da smo res na Balkanu, še lahko kar hitro prepričate na koprski tržnici še na najmanj tri načine. To dokazuje »čevapdzija« pred bifejem, pa »vzorna čistoča« na tržnici sploh in pa tako imenovano javno stranišče še posebej. Vtis bi bil popoln, če bi se na tržnico preselili še nekateri slaščičarji s svojo »halvo« in »bozo« ter čistilci čevljev...

IV

Koprski letni kino je pravzaprav tržnična pritliklina, saj je njegova blagajna prav tako pod

Nedeljsko vrvenje med stojnicami na koprski tržnici

oboki. Tudi mi hitimo zvečer, da se priključimo dolgemu repu obiskovalcev, ki čakajo na vstopnice. Hitimo, pravim, zakaj še veliko nas je. Nenadoma se pod oboki razleže prestrašen ženski vrišč, jok in nato še gromozansko preklinjanje v zboru. Kaj pa je to?

Ah kaj — nič posebnega. Neka dama je preveč hitela v kino, pa je v mraku pod arkadami stopila na ogrizno skorjo lubenice in — hop, se je lepo zapeljala ter ne preveč nežno sedla na zadnjo plat, da se je stresla vsa tržnica. Zato tak vrišč in bantenje žrtvinih spremljevalcev — še dobro, da ni bilo nikogar izmed tistih blizu, ki so tako ali drugače zadolženi za javno čistočo v Kopru — kdo ve, kaj vse bi se lahko zgodilo z njimi...

Nič posebnega, poročete, saj se to lahko vsakomur in ob vsakem času pripeti. Stopi pa lahko ne samo na bučno skorjo — po tržnici se velja še veliko drugih nevarnih pasti: jabolčni in hruškovi ogrizki in lupine, črvice slive, grozdne jagode, včasih tudi bananini olupki in podobno. Smo pač v dobi sadja. Včasih le preveliko smetišče nekoliko pospravijo, kar zaleže za uro ali dve največ, pa je spet vse pri starem. Smo pa tudi tako navajeni: zakaj bi metal človek odpadke v za to pripravljene in obešene košare, ko pa je okoli njih več prostora in je po tleh tudi laže pomesti. Zgledujemo se najraje po Ribničanu, ki je v kavarni zagrozil natakarju, da bo pljunil prihodnjič ne na pod, ampak naravnost v pljuvalnik, če ga mu bo tako vztrajno podstavljal...

Pravi škandal — tokrat čisto resno — pa je javno stranišče na tržnici. Ne bi ga rad opisoval, ker se mi že ob misli na zamašene odtoke, stoječo vodo in nesnago po tleh in v lijakih ter na neznanske količine amonijaka obrača želodec — bolje, da se kar sami prepričate, če vas zanima. Seveda tudi tjakaj zahajajo tujci, da ne računam domačih ljudi, ki so včasih tod primorani trenirati železniške mišice, ko jih nuja nane v tiste zasmrajene prostore.

Nekoliko bolj znosen — vsaj bolj znosnega porekla — je zrak na nasprotni diagonali tržnice. Tamkaj se na mreži nad kadečim se ogljem pečejo goveji čevapčiči — oglemi dim se meša z vonjem po loju in čebuli.

Tako do pozne noči in še ponoči ni na tržnici miru. To je pa že druga zgodba in nima z našo kaj opraviti. Skušal sem vam v teh skromnih vrsticah prikazati nekaj senčnih strani naše tržnice. Vsak dan mnogi izmed vas hodite mimo — verjetno ste jih že sami zapazili, če ne, se jih boste zdaj spomnili. Prepričan pa sem z vami vred, da bi se dalo vse, kar ni prav in lepo, z nekoliko dobre volje nas vseh zagotovo odpraviti. Naša želja je — in vem, da še prav posebno vaša, drage bralke, ki prebirate Slovenski Jadran — naj postane koprski tržnica in ribarnica resnično trg, kjer bi ve in vse druge gospodinje vedno lahko dobile najboljše in najbolj poceni blago. V vašem imenu naslavljam to željo na vse, ki lahko kakorkoli pripomorejo k temu.

RASTKO BRADAŠKJA

MEDCONSKI TURNIR JE KONČAN

V Portorožu so se ustavile šahovske ure

(Nadaljevanje z 2. strani)

Šahovski novinar, je Portorož zelo všeč. Ze večkrat je bil v naši državi in mu je znana naša gostoljubnost. Prepričan je, da so mu lepi Portorož, lepa obala in korektna publika pomagali, da je igral dobro. Tudi ta velemojster, znan po tem, da redkokdaj izgubi kako partijo (prav zaradi tega je bil toliko presenetljivejši njegov poraz z Larsenom), je vzkl. k. n. l.: »Portorož, upam, na svidenje!«

Tretji sovjetski velemojster, plasičan za turnir kandidatov, zmagovalec dveh prejšnjih medconskih turnirjev, David Bronstein je ostal edini neporažen. Tudi na tem turnirju je ohranil ozroma potrdil svoj sloves igralca lepega, umetnega šaha. Prijazno je zaupal, da mu je Porto-

rož zelo všeč in da je bilo sploh vse zelo lepo.

Presenečenje turnirja je bil »brezdomec«, madžarski emigrant, ki trenutno živi v New Yorku, Benkó. »Na svidenje prihodnje leto!« je obljubil tudi marsikateremu dekletu, ki se je mudilo v Portorožu ta mesec na dopustu.

Za Argentince je govoril mednarodni mojster Hector Rossetto. Prav pretekli ponedeljek je izpolnil svoje 36. leto. Za tisk je med drugim izjavil: »V Portorožu sem se mnogo na-

učil, kar mi bo koristilo v bodoče. Portorož je zelo primeren kraj za take turnirje. Posebno mi bo ostalo v spominu čudovito tovarštvo, ki je vladalo med igralci in organizatorji. Velika hvala za gostoljubnost, ki smo je bili deležni in zaradi katere sem se počutil takorekoč kot doma.«

Argentinski prvak, velemojster Oscar Panno, ki je bil pred portoroškim turnirjem na mladinskem turnirju v Varni v Bolgariji, pa je izjavil, da črna po treh mesecih igranja dovolj šaha za nekaj mesecev. S prvim letalom se odpelje domov, da si odpočije.

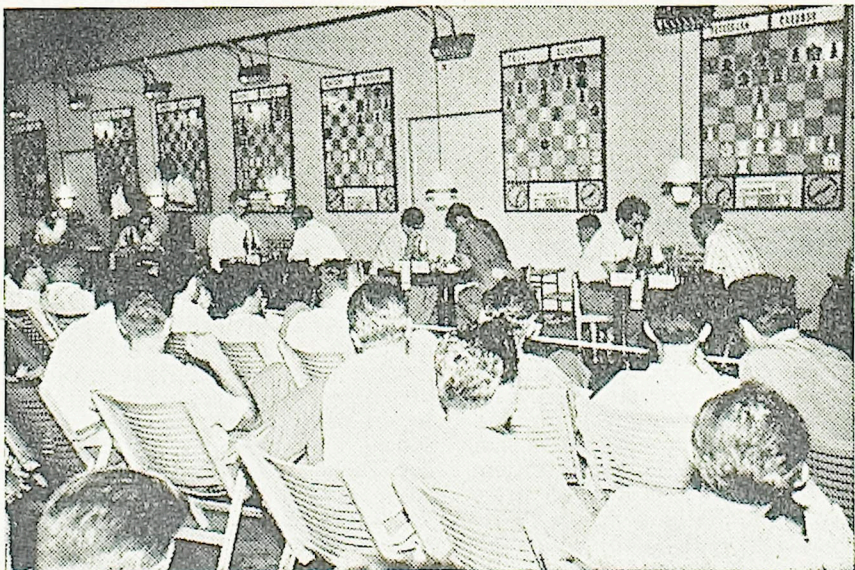
Najmlajši udeleženec turnirja, ameriško »čudežno« dete šaha, Bobby Fischer, ki je z igro v Portorožu dokazal svoj veliki talent za šah, tudi komaj čaka, da plane v objem svoji materi. Dovolj mu je samo brzogovornih zvez z njo. Suhljati dolgin, deček, ki je začel igrati šah s 6. letom in nekaj let pozneje že premagal kralja šaha zahodne poloble Reshevskega, želi materinega ali vsaj sestričnega naročja, da se zateče vanj, kadar se počuti osamljen in poražen, kot je to bilo večkrat v začetku turnirja. Toda Bobby si je v teku turnirja pridobil zaupanje vase, nehaj je nervozno gristi nohte in zadnja kola ni bil več plah njegov pogled, kadar se je zagal v publiko. Fant, ki poleg tekmovanja pretiči tudi po 6 in več ur dnevno ob studiju šaha, talent, ki v začetku vsake partije dolgo razmišlja, pozneje v časovni stiski pa bliskovito — in vendar mojstrsko — vleče poteze, je na portoroškem turnirju prav gotovo v dokajšnji meri dozorel in prepričan smo lahko, da bo na področju šaha dosegel še nadaljnje presenetljive uspehe. Morda se bo čez leta kot ena prvih šahovskih kapacitet rad spomnil Portoroža in se vrnil v okrilje njegovih parkov. Zdjaj pa ne ve kaj povedati in na »Upamo, da se

še kdaj v dimo v Portorožu« odvrne ne preveč prepričano: »I hope also.«

Koga naj prvi skopo odmerjenem prostoru v 1. etži se omenimo? Tekmovalcev je še dolga vrsta. Simpatični in skromni Bolgar Oleg Neikrh (zjavlja, da mu bo najbolj ostala v spominu partija s Szabom; kakor znano, je za zmago nad njim žel največje priznanje. Čeh Pachman, ki je bil stalni gost portoroškega kopaljšča, izraža zadovoljstvo nad celotno organizacijo turnirja in je prepričan, da bo tudi ta turnir prispeval k zbljevanju med narodi. Tudi drugemu češkoslovaškemu tekmovalcu, velemojstru dr. Miroslavu Filipu, je Portorož zelo všeč. Ze dalj časa si je želel obiskati letovišča ob Jadranu. Po njegovem mnenju je portoroški turnir z groningskim in žužickim turnirjem najmočnejši šahovski dogodek po vojni. Zel si še priti v naše kraje. Gostoljubnost in prijateljsko razpoloženje naših ljudi pa hvalijo in cenijo tudi vsi drugi igralci od kanadskega zastopnika Füstera, ki je ostal na lestvi zadnji, do simpatičnega Cardossa z daljnjo Filipinov, Kolumbijsca De Greiffa in še vseh ostalih neimenovanih tekmovalcev. Isto hvalo Portorožu, Sloveniji in Jugoslaviji je mogoče razbrati tudi iz vseh poročil, ki so jih teh 40 dni pošiljali številni novinarji iz našega obalnega mesteca po vsem svetu.

Sestero zmagovalcev portoroškega turnirja se bo torej sedaj vsi zimo pripravljalo na odločilno srečanje, ko bo zmagovalec blejskega turnirja kandidatov pozval na dvoboj svetovnega prvaka Botvinnika. Naj za zaključek navedemo še del izjave podpredsednika Mednarodne šahovske zveze FIDE inž. Jaroslava Šajtara, ki je dejal: »Zame, za vse predstavnike FIDE, velemojstre in mojstre je Portorož sam po sebi, z morjem, s svojimi lepotami in okolico, zanimiv. Med šahisti na turnirju velja mnenje, da je Portorož za turnir zelo ugodno mesto. Poudariti moram, da so pogoji za igranje šaha v arhitektonsko lepo urejenem »Ljudskem domu«, še posebej pa v igralni dvorani, zelo dobri in ugodni.« Naj k temu tihno povemo, da marsikateri šahovski strokovnjak sklepa po tej izjavi, da se bo inž. Šajtar zavzemal za to, da bi bil tudi turnir kandidatov v Portorožu. Na vsak način ključno vsem udeležencem!« Na svidenje!»

Jule Lenassi

Vse do konca turnirja so ljubitelji šaha spremljali velike boje

Skupnost pomaga družini

je geslo II. mednarodne revijske razstave »DRUŽINA IN GOSPODINJSTVO«

Letošnja II. mednarodna revijska razstava »Družina in gospodinjstvo 1958« v okviru Zagrebškega velesejma ni navadna razstava, kakršnih je bilo pri nas že veliko. Prirediteljem je šlo za kolektivno družbeno-politično in gospodarsko manifestacijo najboljših uspehov vseh, ki kakorkoli sodelujejo v uresničenju skupnih naporov za dvig življenj-

mater, to so težnje naših najširših množic in so dobile najjasnejšo konkretno obliko v sklepih Brionskega plenuma SZDL Jugoslavije, v resoluciji Zvezne ljudske skupščine, v programu ZKJ in v programu vseh strokovnih in gospodarskih združenj.

Poglavitno idejo razstave izpričuje njen prvi del, ki je posvečen stanovanjski skupnosti kot organizaciji z najugodnejšimi pogoji za izboljšanje življenja sodobne družine. Tako je prikazan idealen tip stanovanjske skupnosti, v kateri živi pet tisoč ljudi v hišah sredi parkov in zelenja, imajo lastno osemletko, preskrbovalno središče, različne servise za pomoč gospodinjstvu, ustanove za varovanje otrok itd. Strokovnjaki še potrežejo z računom, da znašajo stroški izgradnje takšnega stanovanjskega naselja 760.000 dinarjev na enega prebivalca. Za razliko vedo povedati, da znašajo ti stroški, če načrti niso dovolj smotrni, okrog enega milijona. Razen tega idealnega tipa pa so prikazani tudi realni začetki stanovanjskih skupnosti v ljubljanskem Savskem naselju, v Zagrebu, Sarajevu, Velenju in drugod.

Temu poglavitnemu delu razstave sledijo nadaljnji trije paviljoni, ki podrobneje obravnavajo temeljne zamisli pomena in vloge stanovanjske skupnosti. To so praktične demonstracije posameznih oblik, servisev in samopomoči prebivalcev, otroške in socialne ustanove in delo v moderno urejenem gospodinjstvu. Prikazano je tudi sodobno urejeno stanovanje.

Velika razlika od lanskoletne razstave je tudi v tem, da je letos sleherna zamisel prikazana tudi praktično in da se na razstavi vse giblje.

V posebnem delu razstave — in za tega je med obiskovalci veliko zanimanje — prikazujejo sodobno urejeno prodajalno živilo in industrijskih izdelkov, delo moderne trgovine s konfekcijo in samopostrežne restavracije.

Vsi napor, ki so jih vložili v letošnjo razstavo organizatorji in vsi uspehi, ki smo jih že dosegli na posameznih področjih, bodo brez dvoma dali pobude za nadaljnji hitrejši razvoj v tej smeri.

ne obremenitve in Edvard se je kar oddahnil. Zdaj so mu usmerili letalo na travnik in ga izpuštili. Začelo se je pomikati in majati na svojih kolesih hitreje in hitreje, zavijati v levo in desno, kot so terjala tla pod njim, Rusjan pa se je pri tem zaman trudil, da bi ga dobil v oblast. Ta klavrska igra se je počasi spreminila v hudo borbo in bolj ko je letalo po polju brzelo, bolj je postajalo muhasto in samovoljno.

Rusjan je kmalu spoznal, da se 24 konjičkov ne dá tako lahko brzdati, kot je pričakoval. Zato je nehal, zapeljal je letalo v lopo in se lotil z bratovo pomočjo popraviljanja malih poškodb, ki jih je dobilo letalo pri vožnji. Ob enem je razmišljal o raznih pomankljivostih, ki jih je opazil pri vožnji.

V naslednjih dneh se je še bolj zavedal težkoč, tako da je zbadljivim prijateljem v šali priznal, da res še ne ve za trdno, kaj sta z bratom zgradila, ali avtomobil ali letalo.

Minilo je nekaj dni. Ko se je privadil vožnji po zemlji in obvladal letalo na tleh tudi pri večjem pritisku motorja, je prišel slehnič trenutek, ko je prvič začutil, da ga krila nosijo in da sili letalo kar samo v zrak. Vzdrževanje prečnega ravnotežja so prevzela sedaj krila in letalo se je gibalo povsem v svojem elementu. To so bili prvi kratki skoki po poljani. Opójen od prve slutnje bodoče zmage, jih je Rusjan vabil še in še. Nevedneži pa so se mu smejali in pripovedovali, da skače po polju kakor kobilica. Niti slutili niso, da je našel navdušeni mladi letalec prav s tem edino pravo pot k uspehu.

Do četrtega, 25. novembra 1909

Vendar pa bo ostalo vse skupaj brez pravega vzgojnega in pozitivnega vpliva, če si ne bo te razstave ogledalo čimveč naših delovnih kolektivov, članov hišnih svetov, stanovanjskih skupnosti, množičnih organizacij, predstavnikov oblasti, kakor tudi podjetij, ki se ukvarjajo s proizvodnjo izdelkov za potrebe družine in široke potrošnje nasploh.

Prav zaradi tega velikega družbeno-političnega pomena je prevzel pokroviteljstvo nad to prireditelji predsednik republike Josip Broz-Tito, medtem ko v imenu Centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije predseduje zveznemu organizacijskemu odboru tovarišica Pepca Kardelj.

Obleka, plašč ali halja? Pač po želji. Glavna zapoved je, naj bo blago debelo in pepita ter da se oblačilo zapenja na hrbtu. Če je praktično presodite sami, posebno če je to plašč

Kozmetika

KAJ JE PRAVZAPRAV KOZMETIKA?

Pod kozmetiko razumemo nego obraza in telesa po določenih pravilih. Njen namen je ohranjanje mladostne prožnosti, tako da pospešimo obnavljanje snovi v koži, s čimer dosežemo zunanjo estetično obliko. Pri nas, na žalost, še dandanes popolnoma napačno pojmemo delo v kozmetični stroki.

Večina ljudi gleda skeptično na vsako novost in ker je tudi moderna kozmetična stroka nekaj popolnoma novega, si mora šele z dokazi in večletnim delom priboriti pravico obstoja in spoštovanje tudi s strani serioznih ljudi. Mnogo grešimo prav v tem, da zamenjujemo nego z lepoticenjem, zato kozmetiko mnogi omalovažujejo, misleč, da je vse to v praktičnem življenju nepotrebno. Zato si dovoljujem opozoriti na nekatera dejstva in primere:

Danes teče življenje v mnogo bolj ostrem tempu, kakor je teklo včasih. Vzporedno s tem se spreminja tudi naš način življenja. Naš čas potrebuje zdravega in bistrega človeka. In prav ta borba zahteva od vsakega posameznika vso energijo, telesno in duševno čilost.

Ljudje pa smo različni. Zdravi, močni, lepi, itd. na eni strani, pa zopet bolni, grdi in slabotni na drugi strani. Seveda ni popolne lepote, kakor tudi ne popolne grdote. So samo kompromisi. Delo, značaj in način življenja vplivajo na človeka in mu vtisnejo svoj pečat. Mnogo je ljudi, ki nimajo potrebnega znanja niti potrpljenja, da bi se ukvarjali s to stranjo svojega življenja, to je, da bi zadostili običnim pojmom estetike in higijene. Ne smemo pozabiti, da je obči pojem za lepó vse tisto, kar je čisto in zdravo.

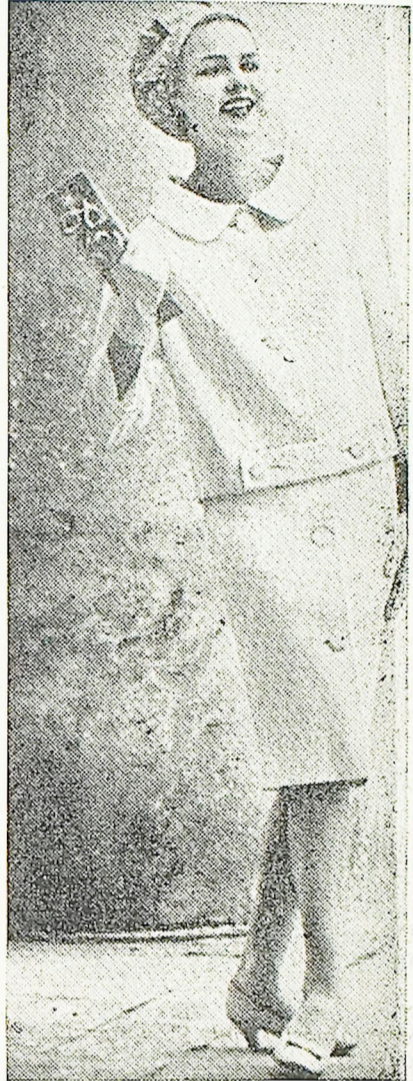
H kozmetičarki gremo, kadar si hočemo obraz temeljito očistiti, da bo koža zopet dihala, kadar smo utrujeni, da nam z masažo telesa ali obraza poživi krvni obtok in umiri razdražene živce. S pravilno nego nam kozmetičarka uglaadi gube, ki so nastale zaradi napornega fizičnega dela ali intenzivnega premišljevanja. Vse to nam pomaga, da se nam vrne moč in pogum in da lahko vzdržimo morebitne udarce usode, ne da bi nam to lahko vsakdo čital z obraza.

To je pravo pojmovanje nalog, ki jih ima kozmetična stro-

ka. Njen cilj je, da pomaga izmučenemu in izčrpanemu telesu, da pridobi svežih moči in estetsko zunanost.

Če bodo ljudje s tega stališča sodili kozmetično stroko, je ne bodo več omalovaževali.

Prihodnjic se bomo podrobneje pogovorili o našem obrazu. Vera Höningsman

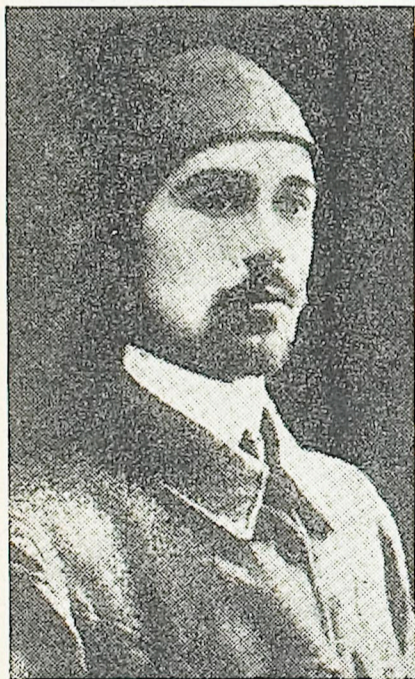

Dvodelna jesenska obleka z nizkim pasom. Poseben okrask je gumbi

ZELENJAVNI NARASTEK

5 dkg margarine, 12 dkg moke, 1/2 l mleka, sol, 3 jajca, 1/4 na pol kuhane zelenjave (korenje, grah, koleraba, cvetača).

Na margarini ali maslu svetlo prepražimo moko, prikljemo mleko, mešamo, da je gladko in se zgosti. Omako ohladimo, dodamo rumenjake, na koščke zrezano na pol kuhano in ocedjeno zelenjavo ter pridamo še trd sneg beljakov. Vse narahlo premešamo in stresemo v dobro namazan model za narastek in počasi pečemo pol ure.

Edvard Rusjan

Tisto nedeljo je bilo jutro izredno hladno in toplote vajeni Anzanijev motor se je nekam upiral. Naposled je vendar stekel in začel z močnim ropotom oznanjati okolici svoje prebujenje. Rusjan je sedel tik za njim in bilo mu je kar tesno pri srcu. Ob delovanju motorja in vetra, ki ga je povzročal vijak, se je letalo strahovito treslo. S povečanjem obratov na okrog 1300 v minuti se je sunkovito trepetanje še stopnjevalo in Rusjan je imel občutek, da se letalo zdaj zdaj razleti na kose. Pa se ni. Njegova preprosta struktura je naravnost čudežno prenesla vse te neverjet-

ZLATKO BISAIL:

(Odlomek iz življenjepisa EDVARD RUSJAN. Izdala založba Mladinska knjiga, priredil A. Širok, ilustriral in opremil J. Pirnat)

so postali skoki letala postopoma že tako dolgi, da se je eden zadnjih spremenil mahoma že v prvi polet. Edvard je preletel v višini 2 metrov kakih 60 metrov daleč. Let je bil povsem stabilen in voden po volji pilota, tako da ga lahko smatramo kot začetek Rusjanove letalske kariere in začetek našega domačega letalstva sploh.

Po prvem skromnem uspehu se je vreme poslabšalo in brata sta pridno izkoristila odmor za razna popravila in izboljšanja.

Naslednji ponedeljek, 29. novembra, pa je prisiljal zopet prijazno goriško sonce in Rusjan je bil z letalom že spet na travniku. Kljub zgodnji popoldanski uri se je zbralo na Rojicah še kar precej radovednežev, med njimi tudi nekaj predstavnikov vojaške oblasti. Rusjan je bil tudi ta dan previden. Začel je s skakanjem v krožni vožnji po Rojicah in se je šele potem odločil, da se bo preizkušal v daljšem letu. Zapeljal je letalo v skrajni kot letališča na čistino in ga postavil proti lahnemu vetru, ki je začel

pihljati od Soče. Motor je zarpotal močneje in letalo je zdrselo po Rojicah. Kot bi se balo novega elementa, se je prav previdno odlepilo od zemlje in zatem v rahlem vzponu doseglo višino kakih 12 metrov. V tej višini je letelo v ravni črti mirno skoro 500 metrov daleč ter se nato na drugem koncu Malih Rojic zopet lepo spustilo na zemljo. Nalet letala so ocenili na 60 do 70 metrov, njegovo srednjo hitrost v letu pa s 50 do 70 km na uro.

Prijatelji so mu čestitali, občinstvo pa mu je navdušeno ploskalo in vzklikalo. Rusjan je žarel. To je bil lep dan zanj. Po tolikih prizadevanjih in naporih naposled prvi uspeh! Nič več se mu ne bodo posmehovali, njegovo »ropotalo« je res pravo letalo in on pravi pilot. Kolikokrat je sanjal, da šviga po zraku ko ptica! Zdaj je čutil, da postajajo sanje stvarnost. O, bo, bo letal! Dvigal se bo pod oblake in vzpenjal proti soncu!

Ves v lepe misli zatopljen je stopil v lopo. Naproti sta mu prišla oče in brat.

Prvi poskusni poleti

»Eda! Eda!«

Več nista mogla spregovoriti. Nekaj ju je stisnilo v grlu. Molče so se nekaj časa gledali, potem pa brez besed objeli. Vsi trije so imeli solzne oči.

Ni bilo več dvoma. Rusjanov aeroplan zares leti. Novica je šla od ust do ust in se je hitro razširila po mestu. Rusjan je bil nad doseženim uspehom navdušen in njegovo zaupanje do letala je zrastle. Ni se pa dal zavesti, da bi bil podcenjeval težave, ki so ga še čakale. Vedel je, da sta se vadila brata Wrighta stroka vse leto 1904, da bi se bila naučila leteti v pravilnih zavojih in da so porabili Francozi za to še več časa.

V juliju 1908 je Farmanu uspela prva osmica, a še ta z velikim polmerom. Že letenje v velikih zavojih je bilo takrat za letalo in letalca dokaj kočljiva stvar. Zato se je hotel Rusjan naučiti najprej letati v ravni smeri in šele potem preizkusiti svojo sposobnost v odprtih zavojih. Jasno mu je bilo, da v zraku krmil še ne obvlada in da bo dotlej vsak uspeh le plod srečnega naključja.

OB ŠESTNAJSTI OBLETNICI USTANOVITVE TITOVE MORNARICE

Praznik jugoslovanskih pomorščakov

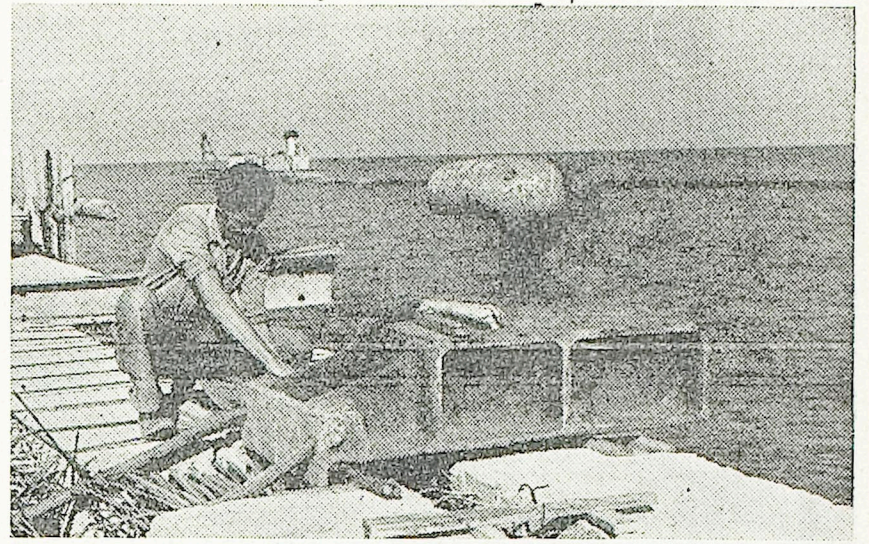
Ko je bila pred šestnajstimi leti — 10. septembra 1942 — v Podgori pod Biokovim ustanovljena Jugoslovanska vojna mornarica, smo vsako leto slavili 10. september kot njen dan. Poslej pa bo ta dan praznik vse naše mornarice, tako vojne kot trgovinske, naše ladjedelniške industrije in vsega pomorskega gospodarstva. Z ne-

rezultatov in uspešno prestali vse preizkušnje.

Kot dopolnilo smo v najnovejšem času dobili še pomorsko podjetje za obalno plovo s sedežem v Kopru. Pravilnost odločitve o ustanovitvi Obalne plovo najbolje dokazujejo začetni uspehi in uveljavljanje mladega kolektiva. Razvoj pomorstva na naši

obali karakterizira tudi novo podjetje Pristanišča in skladišča Koper in s tem v zvezi nenehna rast pomorskega prometa.

Ko govorimo o našem pomorstvu, vsekakor ne smemo pozabiti podjetja Vodna skupnost Koper. Z njim je namreč neločljivo povezan naš največji up, naše najlepše sanje: zgraditev novega tovrnega pristanišča v Kopru, kjer bodo lahko pristajale tudi do deset tisoč-tonske čezoceanske ladje. Ko bo do zime končanih prvih 135 metrov nove operativne obale in bo ob njej pristala prva taka velika ladja s tovorom izza morja, tedaj bo ob naši slovenski obali velik, velik praznik, ki se ga že zdaj veselimo in si ga prav na Dan mornarice še prav posebno vroče želimo. rb

Izgradnja novega koprškega tovrnega pristanišča naglo napreduje. Na sliki je lepo videti, kako gradbeni delavci Vodne skupnosti vzdavajo prvenco — steber za privezovanje velikih ladij ob pomol. Kmalu bodo sledili še drugi in Severna obala bo začela dobivati svojo končno podobo, dokler se ne bodo za nove stebre ob letošnjem Dnevu republike privezale prve čezoceanke. Tedaj bo velik praznik za vso Slovenijo in celotno domovino

1942 ★ 10. september ★ 1958

avno odločbo Zveznega izvršnega sveta je 10. september proglašen za vsakoletni praznik jugoslovanskega pomorstva in je bil kot tak že letos proslavljen po vsej Jugoslaviji.

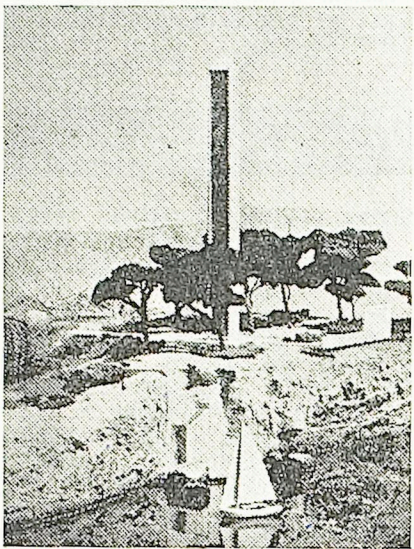
V naših pristaniščih na rekah in ob morju, posebno pa še na ladjah in drugih objektih pomorskega gospodarstva, po enotah vojne in trgovinske mornarice in tudi po mestih v notranjosti države — vsepovsod smo letos na kar najbolj slovesen način praznovali ta veliki dan.

Osrednja proslava je bila v Splitu in je trajala ves teden. V torek so ob vstopu v potniško pristanišče nasproti znanega Marjana odkrili prekrasen spomenik padlim pomorščakom, ki so dali svoja življenja pri izvrševanju dela in v boju za lepše življenje. Spomenik je postavljen kot velikanski svetilnik, visok 54 m, pod njim pa je grob neznanega borca-mornarja, ki je leta 1944 v aprilu sodeloval v akciji proti Nemcem na Korčuli, bil tamkaj nevarno ranjen, prepeljan v partizansko bolnišnico na Vis, kjer je umrl, ne da bi se zavedel in je zato ostal neznan. Spomenik-svetilnik je simbol večnega zmagovanja naših mornarjev nad vsemi zaprekami.

Še prav poseben vzrok za praznovanje Dneva mornarice pa imamo poslej tudi Slovenci, ki se pravkar pričenjamo določene zavdati dejstva, da imamo tudi mi svoje morje in da je prav morje in pomorsko gospodarstvo ena izmed najpomembnejših ekonomskih vej. To nam dokazujejo že prvi koraki, ki smo jih še nekoliko negotovo zastavili na poti tega razvoja. Vendar pa so nam prav ti koraki že tudi pokazali, koliko smo zamudili. Ko zdaj hitimo, da bi v okviru naših splošnih zmogljivosti, skladno z gospodarskim načrtovanjem in razvojem nadoknadili zamujeno, vsak dan znova doživljamo potrdilo pravilnosti naših naporov v smeri izgrajevanja našega pomorskega gospodarstva.

Od skromnih začetkov je izredno nagel vzpon doživelo naše prvo slovensko pomorsko podjetje Splošna plova s sedežem v Piranu, ki se ji je pozneje priključila še naša ladjedelniška industrija, kateri se je s tem okrepila materialna baza za razvoj. Uspehi so se kmalu pokazali in Remontna ladjedelnica v Piranu ni več neznan pojem v jugoslovanskem pomorstvu in še posebej rečnem brodarstvu, saj je za Dunavski Lloyd zgradila nekaj železnih plovnih objektov, ki so ji zaradi solidne in pravočasne izdelave prinesli širok sloves.

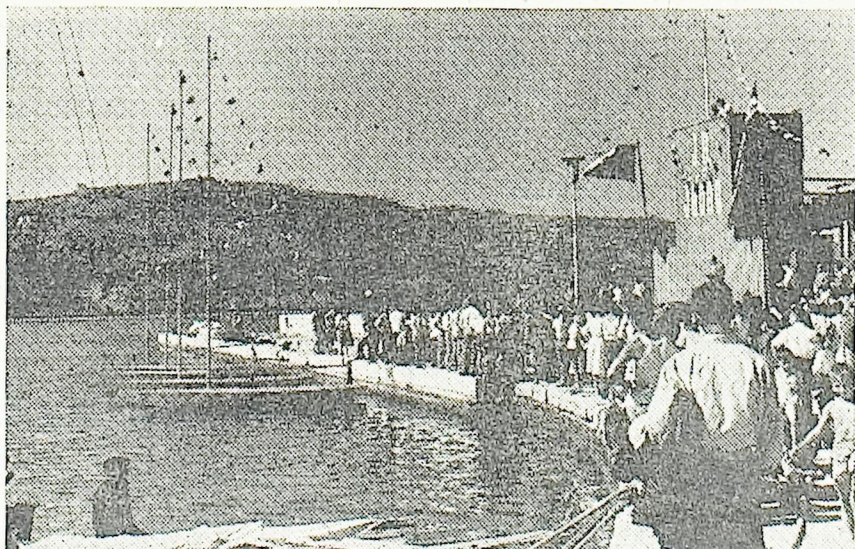
Vloga in pomen Splošne plove je splošno znana stvar. Njene ladje plovejo po vseh morjih sveta in služijo svoji domovini neblagovna devizna sredstva, ki so ogromnega pomena za izravnavanje naše zunanjetrgovinske bilance. Bilo pa je treba v teh prizadevanjih in razvoju podjetja veliko sposobnosti in prizadevnosti v ostrem boju s konkurenco na svetovnih morjih. Lahko trdimo, da smo tudi na tem področju pokazali dovolj lepih

Ob vstopu v splitsko potniško pristanišče bo poslej ladje nozdravljali mogočen svetilnik — spomenik padlim pomorščakom, ki nosi ime Pomorac. S svojo močno svetlobo, ki seže do 50 km daleč, bo varno vodil pomorščake na naših ladjah po zahrbtnih morskih poteh. Vsemu svetu bo živa priča, kako si je naš človek ob neznanem naporu ukrotil in podredil divjo naravo in kako je za svojo svobodo dajal in je pripravljen vsak trenutek dati tudi svoje življenje

kje so ladje

- P/l »BIHAČ« je 7. septembra priplula v Rotterdam, kjer razklada tovor.
- P/l »DUBROVNIK« je v Remontu v Piranu v generalnem popravilu ladjedelniški Splošne plove vilu in remontu za pridobitev klase.
- M/l »GORENJSKA« je 8. septembra priplula na Reko s tovorom iz Sfaxa.
- P/l »GORICA« je 10. septembra priplula na Reko, kjer manipulira s tovorom.
- P/l »LJUBLJANA« je od 4. septembra zasidrana na Imbros Islandu.
- M/l »MARTIN KRPAN« je 8. septembra odpeljala iz Ploč za Rdeče morje.
- P/l »NERETVA« je 11. septembra priplula iz Nemčije v Ancono.
- P/l »POHORJE« je 8. septembra priplula v Lattagijo.
- P/l »ROG« je 2. septembra priplula v Gdynjo, kjer naklada tovor za Grčijo.
- P/l »ZELENGORA« je 9. septembra odpeljala z Reke s tovorom za Indijo.

Takole je bilo v koprskem pristanišču med nedeljsko slovesnostjo pri splovitvi štirih elegantnih sestric-jadric tipa Zvezda med otvoritvenim nagovorom predsednika Brodarske zveze Slovenije Aleša Jelenca

V OKVIRU PROSLAV DNEVA MORNARICE JADRALNA REGATA IN SPLOVITEV ZVEZD V KOPRU

Rodile so se četvorke

Četvorke? Kje pa, da ni bilo nič slišati?

Kar glejte in napenjajte oči — pa le prav vidite! Če bi bili minulo nedeljo z nami v koprskem pristanišču, bi se lahko o tem na svoje oči prepričali. Precej se nas je zbralo na skromno slovesnost — na krst pravkar rojenih štirih prelepih sestric, vitkih zvezdic, ki so se rahlo pozibavale ob popravljenem pomolu v potniškem pristanišču.

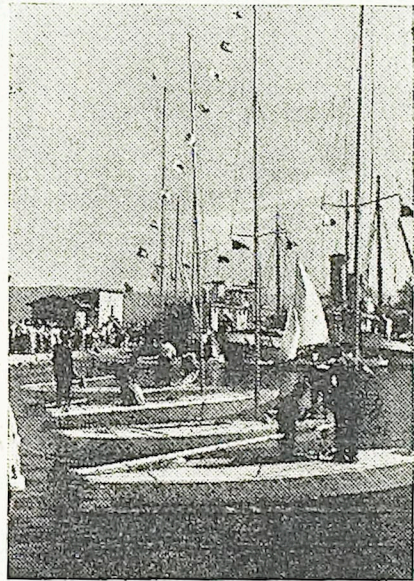
Vidim, da ste že uganili, za kaj gre. Prav imate — lepe četvorke so bile vitke jadnice tipa Zvezda. Porojene v koprski delavnici Brodarske zveze Slovenije, oziroma v delavnici Ljudske tehnike so v nedeljo zjutraj mirno čakale na svoj veliki trenutek, na krst in nato še prvo vožnjo po kodrastih valovih sinjega koprškega zaliva. Kaj pomemben dogodek za naš mladi jadralski šport.

Organizator slavnosti je bila ob pomoči domačega okrajnega odbora LT Brodarska zveze Slovenije, ki je bila tudi nositeljica izgradnje štirih jadric, ki zdaj sestavljajo prvo slovensko floto Zvezd pod vodstvom kapitana Vinka Znidaršiča, predsednika okrajnega odbora Ljudske tehnike v Kopru, njen sekretar pa je Edo Pirkmajer iz Ljubljane.

Vitke in elegantne sestrice, ki so si podobne kot jajce jajcu, namreč niso ostale v Kopru. Pač — ena sama, druge so šle v Izolo, Ljubljano in Maribor. Tako je bilo namreč sklenjeno že ob njihovem spočetju. Da pa ne bi bilo kakšnega nesporazuma glede izbire, je žreb odločil, kateremu jadrlnemu klubu bo sleherna izmed sestric pripadla.

Slavja so se razen številnih domačinov, med katerimi je bilo tudi precej političnih in oblastvenih funkcionarjev, predstavnikov gospodarskih in športnih organizacij, udeležili tudi mnogi turisti, ki še uživajo prelepo vreme ob našem morju. Po nagovoru predsednika Brodarske zveze Slovenije Aleša Jelenca, ki je poudaril, da postaja jadralski šport ob

naši obali pomembna športna dejavnost z mednarodnim slovesom in izrazil željo, da bi v Kopru dobili tudi brodarski dom, je žreb

Mladi tekmovalci hitijo, da svojim pravkar rojenim nevesticam nadenejo veselo svetovsko obleko — bela jadra — in jih popeljejo prvim zmagam naproti

razdelil še brezimene sestrice med štiri slovenske jadralske klube.

Vsaki izmed četvork je dosojeni klub že vnaprej preskrbel svojega botra in seveda ime. Tako je zvezdica, ki je pripadla koprskemu Jadro klubu, dobila ime Zora, botrovalo pa ji je znano podjetje Vodna skupnost Koper. Izolski klub Burja je dal svoji ime Zala, za botra pa ji je bila renomirana tovarna tehničnih igrač Mehanotehnika iz Izole. Ljubljansko brodarsko društvo je svoji dosojeni lepoticici dalo ime Neža, botrovalo pa ji je mestno transportno podjetje, medtem ko je mariborsko Sidro svojo nevestico krstilo za Mico, botra pa ji je bila Mariborska tekstilna tovarna. Pogumno so mlade zastopnice bogatih botrov razbile ob kljun krščenih lepotic po steklenico šampanjca in slovesni obred je bil pri kraju.

Zdaj je za nove lastnike zvezd nastopil s tako nestrpnostjo pričakovani trenutek. Naglo sta po dva jadralska svojega kluba skočila na Mico, Nežo, Zoro in Zalo in vsi so hiteli pritrjevati bela jadra na vitke jambore. Kdo bi bil prvi gotov, če ne Koprčani — kmalu je Zora z napetim jadrom zdrsnila v elegantnem in naglem teku iz pristana v zaliv. Njej so kmalu sledile še druge sestrice in se v lepem loku spustile na tekmovalno progo, kjer so v tekmovalstvu na regati v proslavo Dneva mornarice dokazale svoje izborne kvalitete. Rezultate z regate boste našli na drugem mestu v listu.

Nam pa ostane le še, da se nekoliko pobliže seznanimo z uspešnim dokončanjem dolgotrajne akcije za zgraditev teh zvezd — ak-

cije, ki je bila v nedeljo srečno zaključena. Ker tudi Brodarska zveza kot vse športne organizacije pri nas boleha za akutnim pomanjkanjem okroglih pešk, ki jim v navadnem življenju proizajčno pravimo denar, so težave kaj razumljive. Ena sama taka jadnica, če bi jo naročili v katerikoli naših registriranih ladjedelnic, bi stala približno okrog 1,800.000 dinarjev. Zato je bilo treba veliko žicanja za material in veliko lastnih delovnih naporov v domači delavnici in z domačim materialom in domačimi rokami, da so bile lahko izdelane vse štiri jadnice za nekaj nad dva milijona dinarjev.

Mislite si, da je samo v kovinski kobilici pod trupom za 480 kg železa posebne vrste, ki stane okrog 250 din kilogram. Les mora biti posebne vrste, tako imenovani resonančni, ki je tudi zelo drag: okrog štirideset tisočakov za kubični meter. In tako dalje.

Malo je prispeval ta, nekaj drugi in počasi je material prikapljal v brodarsko delavnico v Kopru. Gradnjo je vodila in nadzorovala jadralska komisija pri Brodarski zvezi Slovenije pod vodstvom Koprčana Aleksandra Lukeža, ki mu je pomagal sekretar okrajnega odbora Ljudske tehnike v Kopru Miro Okretič, pri samem delu pa se je posebno izkazal mojster Filipi.

Prizadevanja so rodila bogat sad. Zdaj režejo valove naših voda štiri prelepe nove jadnice, ki hodo sloves našega športa in tudi sloves naših mladih ustvar-

Veseli bratec vetrček je štirim sestricam hitro ustregel: napihnil jim je svatovska oblaci in jih naglo gnal po skodranih valovih sinjega koprškega zaliva — v veliko veselje tekmovalcev in številnih gledalcev

jalnih sil ponesle širom v svet, saj smo lahko prepričani, da bodo spričo visokih kvaliteta naših tekmovalcev in spričo lastne vrednosti prislužile tudi v mednarodnem svetu svoji domovini še veliko priznanj. Rastko Bradajška

NEMŠKI BAGER ZA SZ

Neka ladjedelnica v Lübecku je zgradila prvi plavajoči bager, ki ga je v Zahodni Nemčiji po zadnji vojni naročila Sovjetska zveza. Bager lahko naloži 1200 ton peskovitega ali blatnega tovara, ki je na morju po potrebi hkrati zatesnjen, odloži pa ga lahko bodisi na plitvo ladjo ali na kopno. Bager je naročnica že prevzela in opravlja delo v Batumu, svojem matičnem pristanišču ob Crnem morju.

V začetku septembra je končala letovanje skupina otrok padlih borcev NOB iz Pivke in Postojne. Letovali so v Ankaranu pri Kopru. V treh tednih prijetnega taborjenja pod šotori so se naučili sonca, marsikateri pa tudi slane morske vode. Med letovanjem so obiskali tudi Piran, Portorož, Socerb, z zanimanjem so si ogledali tudi farmo bobrov in fazanov v dolini Rižane in se vrnili domov polni najlepših vtisov in spominov na letovanje ob slovenski obali

Zopet žrtev lahkomiselnosti

Kljub številnim opozorilom preko tiska in radia in številnim konkretnim primerom, kako nevarno je brez strokovne usposobljenosti odpirati neeksplozirane

OVBESTILO ZAVAROVANEC IN UŽIVALCEM POKOJNINE, KI PREJEMAJO OTROŠKI DODATEK!

Okrajni zavod za socialno zavarovanje Koper poziva upravičence otroškega dodatka, da predložijo za otroke — dijake, ki obiskujejo šolo in so dopolnili 15. leto starosti, potrdilo o šolanju in sicer:

- a) za dijake srednjih in strokovnih šol do konca septembra t.l.
- b) za študente fakultet in višjih šol do konca oktobra t.l.

Upravičenci naj dostavljajo taka potrdila pristojni podružnici neposredno ali pa preko svojega delodajalca.

Otrokom, za katere potrdila o šolanju ne bodo predložena v gornjem roku, bo s prvim dnem prihodnjega meseca izdana odločba o ustavitvi izplačevanja otroškega dodatka.

Okrajni zavod
za socialno zavarovanje
KOPER

OBVESTILA

Vpisovanje v baletno šolo bo v petek 12. in v soboto, 13. septembra t.l., od 10. do 12. in od 14. do 17. ure v mali dvorani gledališča v Kopru.

Pogoji za sprejem so:

Vpišejo se lahko deklice in dečki od 8 do 16 let starosti; biti morajo zdravi in imeti veselje do baletne umetnosti.

K preskušnji naj prinesejo telovadno obleko in copate. — Vsa pojasnila dobite pri vpisu.

Okrajni svet Svobod
in prosvetnih društev Koper

ZAHVALA

Prisrčno se zahvaljujemo prijateljem, znanecem in vsem, ki so ob težki izgubi našega dragega

JOŽKA BENČIČA

izkazali tako globoko sočustvovanje. Posebno se zahvaljujemo pevcem iz bližnjih vasi, godbi iz vasi Ocizla—Klanec, predvsem pa upravniku krojaškega podjetja in pokojnikovem velikem prijatelju za neizmerno požrtvovalnost in občuteno slovo ob grobu ter vsem ostalim, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti, mu darovali cvetje ali kakorkoli sočustvovali z nami.

Hrpelje, 2. septembra 1958.

Družine: Benčič, Bradač in ostalo sorodstvo.

Ne zamudite priložnosti!

Vpišite se v

Dopisni tečaj

nemščine ali italijanščine pri Dopisni šoli v Ljubljani!

Oba jezika bodo poučevali na štirih stopnjah. Prve tri bodo postopoma posredovale znanje sodobnega jezika v govoru in pisavi, četrta izpopolnjevalna stopnja pa bo obsegala dve panogi:

gospodarskoposlovno, ki bo usposobila kandidate za pismeno in ustno poslovno občevanje, ter

književnozgodovinsko in estetsko, ki bo nudila dopisnikom pregled celotne italijanske in nemške književnosti ob najboljših umetniških stvaritvah posameznih dob ter najznačilnejših struj.

Podrobnejše informacije, programe in prijave dobite pri vseh sindikalnih podružnicah kakor tudi pri okrajnih ter občinskih odborih ZB.

Rok za vpis je 15. september. Člani ZB imajo pri šolnini popust!

UPRAVNI ODBOR

ZADRUŽNE POSLOVNE ZVEZE SEŽANA

RAZPISUJE DELOVNO MESTO

RAČUNOVODJE

ZA OBRATA

SUŠILNICA

IN

DESTILARNA

V GRAČIŠČU PRI KOZINI.

Kandidati z ustrezno strokovno izobrazbo in najmanj

3-letno računovodsko prakso naj pošljejo ponudbe

upravi Z P Z v Sežano. Vse ostalo po dogovoru.

Turistično in avtobusno podjetje
PUTNIKI SLOVENIJA,
generalna direkcija v Ljubljani,
Titova cesta 12
razpisuje
delovno mesto **REFERENTA**
v poslovalnici v **POSTOJNI**.
Pogoji: Dovoljena srednja šola ali
ustrezna strokovna izo-
brazba in obvezno znanje
enega tujega jezika.
Nastop službe takoj ali po dogo-
voru. Plača po tarifnem pravil-
niku.
Interesenti naj dostavijo pismene
ponudbe na generalno direkcijo
PUTNIKA SLOVENIJA, Ljublja-
na Titova 12, komisijo delavskega
za sklepanje in prenehanje de-
lovnih razmerij. V ponudbi mora-
jo biti podatki o šolski oziroma
strokovni izobrazbi, znanju tujih
jezikov in dosedanjih zaposlitvah.
Rok za dostavo ponudb 20. sep-
tember.

Mali oglasi

SOBO (GARSONJERO) in službo
v upravnih ustanovah v Kranju
zamenjam za sobo ali garso-
njero nekje med Koprom in
Piranom. Prednost imajo pon-
udniki garsonjere v Izoli. Na-
slov v upravi lista.

**DVOSOBNO SONČNO STANO-
VANJE** s pritlikinami v Kra-
nju zamenjam za enako v Ko-
pru. Ponudbe pošljite na upra-
vo lista pod »Nujno«.

RAČUNOVODJA večjega pod-
jetja sprejme honorarno zapo-
slitev. Ponudbe na upravo li-
sta pod »Organizator — sveto-
valec«.

POŠTENO DEKLE za samostoj-
no vodenje gospodinjstva za
dve osebi ter za nadzorstvo pet-
letnega otroka v Piranu iščem.
Ponudbe na upravo lista.

DVOKOLESA od 7.000.— dalje,
ciklomotorji od 44.000.— dalje
ter Vespe, nove in rabljene,
vam nudi tvrdka Marcon, Trst,
ulca Pietà 3. Pošiljamo darilne
pakete za Jugoslavijo.

POSLOVODJO DROGERIJSKE
STROKE sprejme takoj trgo-
vsko podjetje »Jadro« Piran. —
Ponudbe pošljite ali se osebno
javite pri upravi podjetja v
Piranu.

Štiri MODERNE NASLONJAČE
prodaj zaradi selitve. Naslov
v upravi lista.

Trosobno STANOVANJE v **PI-
RANU** zamenjam za dvosob-
nega v Kopru. — Pojasnila pri
Tavš, Verdijeva 3/II, dnevno
od 12. do 15. ure.

VAJENCE za mehanike in avto-
karoseriste sprejememo. Pogoji:
starost najmanj 15 let, za me-
hanike dovršene 4 razr. gimna-
zije, za karoseriste najmanj
3 razrede gimnazije. Prijave
no v Kopru. — Pojasnila pri
sprejemamo do 20. septembra.
»Avtocommerce«, zastopniško
podjetje Ljubljana, obrat Ko-
per.

KUPIM HIŠICO, lahko v slabem
stanju, po zmerni ceni v Kopru
ali kjerkoli ob morju. Even-
tualno prevzamem v oskrbo
osamljeno osebo. Ponudbe pod
»Plačam takoj« na upravo
lista.

ŠTIRINADSTROPNO HIŠO v **Pi-
ranu** prodam. Ogled pri Gezi
Farkašu, Piran, ul. Zdravja 20.

Trgovsko podjetje na veliko

»SLAVICA« — KOPER

Komisija za delovna razmerja razpisuje za takojšnji
nastop sledeča delovna mesta:

- TRGOVSKI POMOČNIK ŽELEZNINARSKKE
STROKE
- SALDAKONTIST
- ADMINISTRATOR, VEŠČ STROJEPISJA IN
STENOGRAFIJE
- MATERIALNI KNJIGOVODJA

Strugarske usluge

OPRAVLJA SOLIDNO IN PO KONKURENČNI CENI

RIŽANSKI VODOVOD

KOPER

Barba Vane pravi...

Naprosili so me, naj bi ta teden
nekaj povedal »o otroških vpra-
šanjih. Nekaterim se namreč
otroci smilijo, ko jih vidijo zve-
čer v družbi svojih staršev po
gostilnah in lokalih. Kinkajo z
zaspanimi glavnicami in mežikajo
z trudnimi očmi, medtem ko se
njihovi varuhi prav lepo zaba-
vajo.

Na žalost res je tako in če se
ne motim, sem o tem tudi že
večkrat kako rekel. Poskušal sem
vplivati na zavest staršev, na
dobro voljo in na vse ostale pri-
pomočke, pa zaman. Zato sem
dvignil roke od te zadeve, edina
možnost rešitve bi morda bila
uvedba »non stop« otroškega
vrtca. Razmislite o tem.

V Izoli sva z znanecem zavila na
večerjo v mnogo obetajoč lokal z
imenom Ljudska menza. On kot
abonent, jaz pa kot navaden

državljan z neokrnjenimi pravi-
cami. Tu sem imel še enkrat pri-
ložnost videti, kakšne reve so
abonenti. Zaželel si je lignjev, pa
jih ni dobil. Natakarica ga je
samo pomilovalno pogledala in
rekla: »To je le za goste!« Z ma-
no so pa prav lepo ravnali in
dobil sem, kar sem hotel, ker še
nisem zdrknil na raven abonen-
tov in tudi ne bom tako kmalu,
kajti Juca se kar dobro drži.

Tudi v Pivki niso gostinci nič
kaj prijazni. O tem sem se pre-
pričal v soboto v Kolodvorski
restavraciji, ko je neki član Slo-
venskega okteta, ki je tamkaj
gostoval, zamudil večerjo. Kazno-
van ni bil samo s tem, da ni
dobil ničesar za pod zob — še
slišal jih je in to pošteno.

Tamkaj sem si nato ogledal še
nekaj zanimivosti. Na glavni ce-
sti so postavili znake, ki prepo-

vedujejo pešcem, da bi jo upo-
rabljali. Za te so po vseh kultur-
nih mestih pločniki in tako bo
čez leta prav gotovo tudi v Pivki.
Do takrat pa bodo reveži. Seveda
če nimajo planirane splošne mo-
torizacije, ali pa če se ne bo
naposled le našel nekdo, ki se bo
malce bolj zares spravil na ploč-
nike, s katerimi se mučijo že celi
dve leti.

Druga omemba vredna zanimi-
vost je lokal za novo prodajalno
kruha. Dokončan je bil že pred
kakimi štirimi meseci in od
takrat skromno čaka, da bi ga
pametno uporabili. Kruh pa med-
tem še zmeraj prodajajo v tisti
stari luknji. Predlagal sem odgo-
vornim, naj nov lokal dajo v na-
jem ali pa v njem priredijo raz-
stavo o izgubljenem času; ta bi
bila najbrž prav hudo potrebna.
Če me bodo poslušali, si jo bom
še sam prav rad ogledal.

Lepo podražljani!

Vaš Vane

PLAVALNI TROBOJ V PIRANU Zadnja letošnja jadralska regata v koprskem zalivu

V krasnem vremenu je bil preteklo nedeljo popoldne v piranskem pristanišču plavalni troboj med TVD »Partizan« iz Pirana in Ilirske Bistrice in Plavalnim klubom iz Kopra. Tekmovanje je pokazalo velik napredek plavalcev koprskega okraja po nastopu na okrajnem prvenstvu v Ilirski Bistrici prejšnjo nedeljo.

Prerokovanja, ki smo jih izrekli po tekmovalju v Ilirski Bistrici, so se z nedeljsko tekmo začela uresničevati. Posebej je treba poudariti presenetljivo lep uspeh piranskih pionirjev in pionirk, ki je najboljše zagotovilo, da se bo plavalni šport usidral tudi v drugem slovenskem obmorskem mestu — Piranu. Dolžnost pristojnih organov v Izoli je sedaj, da sledijo Kopru in Piranu in začno že sedaj s pripravami za organizacijo plavalnega športa v Izoli v prihodnjem letu.

V plavalnih disciplinah je zmagal PK Koper z 204 točkami, drugi je bil Piran s 178 točkami, tretja Ilirska Bistrica z 61 točkami.

Analiza rezultatov, doseženih v Ilirski Bistrici na eni in v Piranu na drugi strani, nas navdaja z najboljšimi upi za prihodnost. Najboljše zagotovilo je silen razmah in napredek, storjen pri pionirjih, ki so v enem tednu znatno zboljšali svoje rezultate.

REZULTATI:

- 50 m prsno pionirji: 1. Plesničar Matjaž (PI) 0:46; 2. Slapernik Rado (PI) 0:47,5; 3. Suštar (IL. B.) 0:48,3; 4. Cerne (PI) 0:54,3; 5. Hirsman Fr. (K) 0:55,2; 6. Stefančič (IL. B.) 0:55,7; 7. Lešnik A. (K) 0:56,6; 8. Hirsman D. (K) 0:57.
- 50 m prsno pionirke: 1. in 2. Cop (PI) in Silič T. (K) 0:50 (mrtvi tek); 3. Kovač Nada (K) 0:55,7.
- 100 m prsno mladinci: 1. France Adolf (K) 1:30,3; 2. Izmajlov (PI) 1:33,2; 3. Slapernik B. (PI) 1:42,8; 4. Lešnik B. (K) 1:46,9.
- 100 m prsno mladinke: 1. Prosen (IL. B.) 1:56,1; 2. Jamšek Klara (K) 2:05; 3. Kostanjsek (PI) 2:19,8; 4. Domiter (PI) 2:23,1.
- 100 m prsno člani: 1. Trčon (PI) 1:38,8; 2. Mlakar (PI) 1:45,6; 3. Znidaršič V. (IL. B.) 1:48,5.
- 50 m prsno članice: 1. Cotar V. (IL. B.) 1:59,5.
- 50 m hrbtno pionirji: 1. Mršnik (PI) 0:45,4; 2. Bandelj D. (K) 0:45,5; 3. Vuga L. (K) 0:45,9; 4. Svetina M. (PI) 0:47,9.
- 50 m hrbtno pionirke: 1. Koršič K. (K) 0:41; 2. Bevc M. (PI) 0:41,9; 3. Korosec M. (K) 0:42,8.
- 100 m hrbtno mladinci: 1. Svetina R. (PI) 1:32,9; 2. Kveder (PI) 1:35,7; 3. Klanjšček J. (K) 1:40,6; 4. Morato E. (K) 1:43,3.
- 100 m hrbtno mladinke: 1. Silič T. (K) 2:39,7.

Mar v Kopru res ni zanimanja za šah?

To vprašanje se mi vsiljuje te dni, ko v Portorožu zaključujejo IV. medconski šahovski turnir.

Tam je mimo 21 šahovstov svetovnega slovesa najmanj toliko tudi njihovih sekundantov — svetovno znanih šahistov. Pa vendar, vse do danes ni nikomur prišlo na misel, da bi kateregakoli izmed njih povabil na simultanko. Brez dvoma se bi takemu vabilu rad odzval Geler, Koblenz, Simagin, Sancher, Rabar, Puc, Ivkov, Lombardi, Thoresberg in drugi ter odigrali v Kopru, Izoli ali kje drugje simultanko na 30 oziroma celo na večjem številu desk. Tako bi med našimi ljudmi povečali zanimanje za to plemenito igro, ki sodi med najbolj privlačne in najbolj zanimive za mlado in staro.

Če smo že doslej iz kakršnegakoli razloga zamudili lepo priložnost za načrtno uvajanje šaha med nami, je potrebno vsaj sedaj rešiti to, kar se rešiti da. Še je čas, da te edinstvene priložnosti ne zamudimo! V času Portoroškega festivala, ki bo po zaključku IV. medconskega šahovskega turnirja, lahko koprski šahisti naprosijo enega izmed udeležencev ali enega izmed sekundantov svetovnih šahovskih veličin, da bi preizkusil šahovsko znanje naših šahistov in jim prikazal vrhunsko šahovsko igro. Razumljivo pa je, da bi taka prireditev zahtevala dobro organizacijo, ki jo — mimogrede rečeno — prav lahko zmorejo naši šahisti.

-min

- 100 m hrbtno člani: 1. Grlj (IL. B.) 1:43,8; 2. Znidaršič S. (IL. B.) 2:00,9; 3. Krulc (PI) 2:03,9.
- 50 m prsno pionirji: 1. Bandelj D. (K) 0:33,9; 2. Vuga L. (K) 0:35,7; 3. Svetina M. (PI) 0:36; 4. Koren (IL. B.) 0:36,8; 5. Jež Fr. (K) 0:39; 6. Tušler Fr. (K) 0:41; 7. Praprotnik (PI) 0:41,2; 8. Kojič (IL. B.) 0:42,4; 9. Majetič (IL. B.) 0:42,9.
- 50 m prsno pionirke: 1. Vučko (PI) 0:42,2; 2. Koršič K. (K) 0:44,4; 3. Bevc (PI) 0:48,7; 4. Korosec (K) 0:52,2; 5. Kolega (PI) 0:55,1.
- 100 m prsno mladinci: 1. Tič Igor (K) 1:15,3; 2. Morato E. (K) 1:17; 3. Čučnik (PI) 1:18,7; 4. Race Z. (K) 1:19; 5. Lenarčič (IL. B.) 1:28,9.
- 100 m prsno mladinke: 1. Jamšek Klara (K) 2:02,2; 2. Jankovič M. (PI) 2:06; 3. Muženič N. (K) 2:15,3.
- 100 m prsno člani: 1. Cotar E. (IL. B.) 1:16; 2. Skrt M. (K) 1:22,6; 3. Trčon (PI) 1:26,1; 4. Vidovič (PI) 1:26,2; 5. Cok Z. (K) 1:29; 6. Antonič (IL. B.) 1:29,6; 7. France Saša (K) 1:35,5.
- 3 x 50 m mešano pionirji: 1. Koper, (Vuga Hirsman, Bandelj) 2:16; 2. Piran (Poje, Plesničar, Svetina) 2:16,1; 3. Koper II (Mikac, Lešnik, Koršič V.) 2:42,4.
- 3 x 50 m mešano pionirke: 1. Piran

- (Vučko, Bevc, Cop) 2:56,6; 2. Koper (Korosec, Silič, Koršič) 2:58,6.
- 3 x 100 m mešano mladinci: 1. Koper I (Klanjšček J., France A., Tič I.) 4:22,5; 2. Piran (Kveder, Izmajlov, Kariš) 4:37; 3. Koper II (Skrt, Tič M., Lešnik) 5:01.
- 3 x 100 m mešano člani: 1. Koper (Cok, Ziezinger, Franc S.) 4:29,1; 2. Piran (Sulčić, Trčon, David) 5:18,7.
- 4 x 50 m prsno pionirji: 1. Piran (Svetina, Poje, Jelčić, Praprotnik) 2:41,2; 2. Koper I (Vuga, Koršič, Tišler, Jež) 2:50,3; 3. IL. Bistrica (Kajlič, Koren, Majetič, Celigo) 3:01,2; 4. Koper II (German, France, Mikac, Hirsman D.) 3:12.
- 4 x 50 m prsno pionirke: 1. Piran (Vučko, Bevc, Cop, Kolega) 3:12,8; 2. Koper (Mesarič, Silič, Koršič, Korosec) 3:39,5.
- 4 x 100 m prsno mladinci: 1. Koper I (Morato, Skrt, Klanjšček, Tič Igor) 5:20; 2. Koper II (Race Z., Verglez P., Brodnik A., Tič M.) 5:38,2; 3. Piran (Kariš, Svetina, Glavina, Čučnik) 5:44.
- 4 x 100 m prsno člani: 1. Piran (Vidovič, Paar, David, Trčon) 5:33,1; 2. IL. Bistrica (Lenarčič, Stemberger, Antonič, Cotar) 5:36,4; 3. Koper (Cok, France, Ziezinger, Verglez) 5:43,3.

WATERPOLO

V waterpolu so nastopila 4 moštva in to člansko moštvo TV »Partizan« iz Renč ter 3 mladinska moštva iz Kopra in Pirana.

Prva tekma, v kateri sta nastopili moštvi iz Renč in mladinsko »A« moštvo iz Kopra, se je končala neodločeno 3:3. Kvalitetno je bila to najboljša igra. Srečali sta se dve vigrani moštvi. Hitri igri mladinskega »A« moštva se je zoperstavila igra za glavo višjih in telesno daleko močnejših waterpolistov iz Renč. Igra je pokazala, da je koprskim mladincem koristila udeležba na republiškem mladinskem waterpolo prvenstvu v Ljubljani. Pokazali so hitro igro z nenehnim plaavnjem in odkrivanjem, slabši so bili pri streljanju na gol, kjer so zamudili nekaj stoo odstotnih priložnosti za gol. Gostje iz Renč so že v drugi minuti prvega polčasa povedli za 1:0. Gol za goste je dal Lukežič, v 7. minuti je Tič Igor izenačil. Tudi v 2. polčasu je bila igra obeh nasprotnikov enakovredna. Gledalci so vneto navijali za simpatično mladinsko moštvo, ki je vzdržalo tempo igre do konca. V 2. polčasu sta obe strani dali še po dva gola. Za Renče je dal oba gola Polenčič, za Koper sta bila uspešna France A. in Tič Mitja.

V drugi tekmi je mladinsko moštvo iz Pirana porazilo mladinsko »B« moštvo iz Kopra. Igra se je končala s 5:1 v korist Pirana. Koprski mladinci so igrali raztrgano, poleg tega pa jih je pri streljanju na gol še spremljala smola. Pri piranskem moštvu sta se odlikovala Vipotnik, član celjskega waterpolo moštva Nep-

tun, in vratar Glavina. Zmaga Pirančanov je popolnoma zaslužena. Uspeh domačih waterpolistov so gledalci topla pozdravili.

Športni dan postojnske mladine

Na pobudo komisije za društveno življenje mladine pri občinskem komiteju LMS v Postojni bo v nedeljo, 14. septembra, v Postojni športni dan mladine postojnske občine. Prireditve tega športnega dne, na katerih bo sodelovalo večje število mladincev in mladink vključenih v mladinske organizacije v podjetjih ter na vasi, v šolskih društvih in tudi mladinci-pripadniki JLA, bodo posvečene 11. obletnici priključitve Slovenskega Primorja k FLRJ.

Osrednja točka športnega programa bo vsekakor »Tek priključitve«, ki bo odslej glavna vsakoletna športna prireditve v počastitev te pomembne obletnice. Podrobni letošnji spored mladinskega športnega dne pa je naslednji:

V nedeljo, 14. t. m., bo ob 10. uri otvoritev športnega dne na košarkaškem igrišču v Gregorčičevem drevoredu;

Ob 10,15 bo start »Tek priključitve«. Nastopili bodo pionirji, pionirke, mladinci, mladinke in člani. Start in cilj bo pred Kulturnim domom. Zmagovalec med člani bo prejel pokal Občinskega odbora SZDL Postojna;

Ob 14. uri bo začetek mladinskega športnega dne.

skega strelskega prvenstva postojnske občine. Nastopajo mladinci, člani in članice. Tekmovanje bo na strelišču postojnske strelske družine za tamkajšnjim domom JLA;

Ob 17. uri bo prvenstvena tekma članov II. republiške košarkaške lige: TVD Partizan Postojna — Škofja Loka;

Ob 19. uri bo v Klubu DPD Svoboda v Postojni začetek I. mladinskega šahovskega prvenstva Postojne;

Ob 20. uri bo v hotelu »Javornik« otvoritev mladinske družabne prireditve.

Zmagovalcem in vsem zmagovalnim ekipam v posameznih športnih panogah bodo podeljene bogate spominske in praktične nagrade, ki so jih prispevale razne družbene organizacije in delovni kolektivi postojnske občine. M. A.

Nesrečni poraz

Z nedeljskim gostovanjem košarkarjev postojnskega Partizana na betonskem igrišču ob športnem domu v Zagorju se je začel jesenski del prvenstva v II. republiški ligi. Pred 300 gledalci sta se srečali vodilni moštvi z vrha prvenstvene tabele.

Pričakovali smo ogorčeno športno borbo, pa nas je pristransko sojenje domačega sodniškega para tako presenetilo, da kaj podobnega še nismo videli na domačih košarkarskih igriščih. Naslednje podrobnosti pojasnjujejo potek tekme: Postojna se je predstavila z desetimi igralci. V deveti minuti igre je vodila s 5 koši razlike. Minuto kasneje sta morala zapustiti igrišče dva igralca prve petorke zaradi osebnih napak, do konca igre pa je doživelo podobno usodo še troje najboljših igralcev. Zadnje minute igre je morala Postojna igrati z rezervno petorko. Igralcem Proletarca sta sodnika prisodila 21, Postojnčanom pa kar 52 (!) osebnih napak, kar je odločilo zmagovalca srečanja.

Koše za Postojno so dosegli: Tavčar 33, Bajc 10, Miklavčič 4 ter Vižin, Jurca in Lipovž vsak po 3. Lestvica II. lige je sedaj naslednja:

Postojna	7	6	0	1	498:282	12
Proletarec	7	5	0	2	419:294	10
Škofja Loka	7	4	0	3	329:272	7
Vrhnika	7	3	0	4	311:370	6
Domžale	7	3	0	4	339:415	6
Komet	7	0	0	7	207:475	0

V predtekmi so mladinci Proletarca premagali pionirje po-

Bogič, član Ljubljanskega, broderskega društva, drugo mesto pa je osvojil Ivica Jurič, član koprškega Jadra.

Prvoplasirani tekmovalci so prešli v trajno last pokale, ki so jim jih namenili Brodarska zveza Slovenije, Glavni odbor Ljudske tehnike Slovenije in Okrajni odbor Ljudske tehnike v Kopru.

STRELSTVO

V nedeljo je bilo v Izoli strelsko tekmovalje, na katerem so se pomerili z zračno puško tekmovalci izolskega strelskega društva »Darko Marušič« in člani strelskih družin »Triglav« iz Javornika ter »Franc Mrak« iz Predoselj.

Med moškimi ekipami je zmagala strelska ekipa Izole z 836 krogi pred ekipo iz Predoselj, ki je dosegla 777 krogov, medtem ko se je ekipa iz Javornika s 761 krogi uvrstila na tretje mesto.

Mladinska ekipa Javornika je z 821 krogi zasedla prvo mesto pred Izolani (691 krogov) in pred ekipo iz Predoselj (603 krogi). Tekmovalce so tudi članice, kjer so bile najuspešnejše tekmovalke iz Predoselj, druga pa je bila ekipa iz Izole.

Na tem tekmovalju je med člani dosegel najboljši uspeh Cetin, član strelske družine iz Javornika, saj je od 200 možnih krogov dosegel 179 krogov, drugi je bil Ciglič iz Predoselj s 176 krogi in tretji Čorko iz Izole s 171 krogi. Med mladinci je bil najboljši Bizjak iz Javornika, med ženskami pa Drakslerjeva iz Predoselj.

NK POSTOJNA : RUDAR 5:2

Enajstotnica NK Postojne se skrbno pripravlja na tekmovalje v primorski nogometni ligi. V zadnjih desetih dneh so Postojnčani odigrali na domačem igrišču tri prijateljske tekme. V prvi so katastrofalno porazili Sportverein iz Brucka na Muri (Avstrija) s 6:2, v drugi so po izenačeni igri klonili reškemu Orientu z 0:1, v nedeljo pa so porazili idrijske rudarje s 5:2.

V Izoli so ustanovili kegljaški klub

V torek so v Izoli ustanovili novo športno društvo — Kegljaški klub Izola. Pobudo za njegovo ustanovitev je dal občinski svet za telesno vzgojo, ki je tudi prispeval nekaj materialnih sredstev za gradnjo sodobnega kegljišča. To kegljišče bo zgrajeno v turističnem središču Izole, to je v parku podjetja Argo. Da bo kegljišče do 29. novembra odprto so člani kluba sklenili pomagati pri njegovi izgradnji s prostovoljnimi delom. Vsekakor pa bo treba zainteresirati še nekaj družbenih in gospodarskih organizacij, da bodo podprli gradnjo z denarnimi sredstvi na zemljišču in v prostoru, ki ga je klubu dal na razpolago občinski ljudski odbor v Izoli. Kegljišče bo dvostezno, kar bo omogočilo prirejanje tekmovalj tudi v najvišjih kategorijah. V. P.

Novoustanovljenemu klubu želimo mnogo uspehov pri gradnji kegljišča in v razvijanju kegljaškega športa v Izoli. Kdorkoli se zja ta šport zanima, se lahko vključi v kegljaški klub in naj po svojih močeh prispeva, da se bo kegljaštvo tudi na tem področju Slovenije razvilo v toliki meri, kot je že razvito drugod v Jugoslaviji.

REŠKI TRANZIT

V zadnjih devetih letih od 1948 do 1957, je znašal tranzitni promet preko reške luke okrog tri milijone ton, skupni dohodki okoli tega prometa pa blizu 25 milijonov dolarjev. Naše ladje so bile pri tem udeležene z 31% in so zaslužile okrog osem milijonov dolarjev.

BRODAR ONASSIS

Bogati Grk A. S. Onassis še venomer veča svoje trgovsko ladjevje. Nedavno je od Grčije kupil dve luksuzni ladji za dva milijona funtov. Bili sta to 5514 britonska »Agamemnon«, stara pet let, in leto dni starejša 5509 britonska »Achilleus«. Na vsaki je prostora za več ko tri sto potnikov. Vozili bosta med Atenami in Benetkami oziroma Genova.

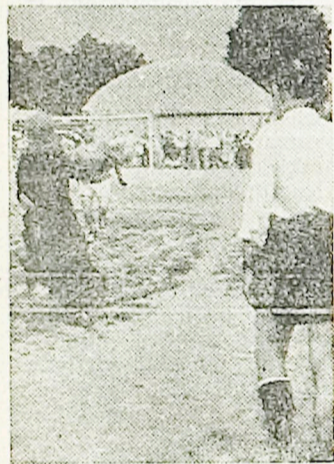
Na eni strani Onassis kupuje, na drugi stiska. Pri brodarstvu podjetju Olympic Maritime, ki tudi pripada njegovemu koncernu, je administrativno osebje skrčilo za eno desetino. Podjetje se ukvarja s tankersko plovbom in kitolovci.

Klavern konec velikega čudeža. V italijanski pokrajini Umbriji se je nedavno dvema otrokoma prikazala sama Mati božja. Bila je velika reč in pobožni romarji so drli z vseh strani. Napolned pa se je otrokoma zdelo tega dovolj in povedala sta, da sta si čudež lepo izmislila.

Svarilo pred viharjem

Viharji na morju povzročajo plovbi in obrežnemu prebivalstvu ogromno škodo. Posebno prosluli so hurikani na Atlantskem in tajfuni na Tihem oceanu. V teku zadnjih 15 let opazujejo in zasledujejo smer teh viharjev z letali,

Nevsakdanja tekma. V nekem italijanskem mestecu so se nedavno spoprijeli na nogometnem igrišču policajni in duhovniki. Torej modernizacija na celi črti.

o čemer potem nujno obveščajo ladje na morju in obalne morske postaje. Taki pletki pa niso brez nevarnosti. Mnogo letal se ni več vrnilo. Vremenski urad v Washingtonu je vpeljal zdaj nov način obveščanja in opozarjanja ladij med plovbom in obalnih pomorskih ustanov. Letala ameriške vojne mornarice bodo nad brezvetrnim srednjem hurikana z velike višine spuščala posebne balone, opremljene z radioodajno postajo in tako urejene, da bodo plavali v stalni višini in se pomikali s kroječim viharjem. Odvajniki bodo v zvezi z obalo in tako bo brez nevarnosti mogoče zasledovati hurikanovo pot in se ji tudi pravočasno umakniti.

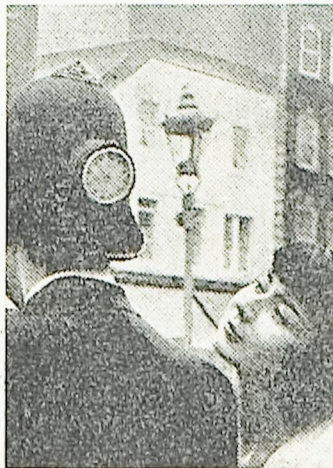
SOVJETSKE LADJE ZA INDONEZIJU

Neki 4000-tonski tanker, ki ga je SZ v okviru stotomilijonskega dolarskega posojila izročila Indoneziji, je 10. junija pristal v Džakarti. Naslednjega dne se je v isti lukij vkrcal drugi tanker, prav tako kupljen od SZ. Že pred več meseci je SZ izročila Indoneziji deset ladij, ki sedaj vršijo promet med posameznimi indonezijskimi otoki,

Belo morje - Baltiško morje

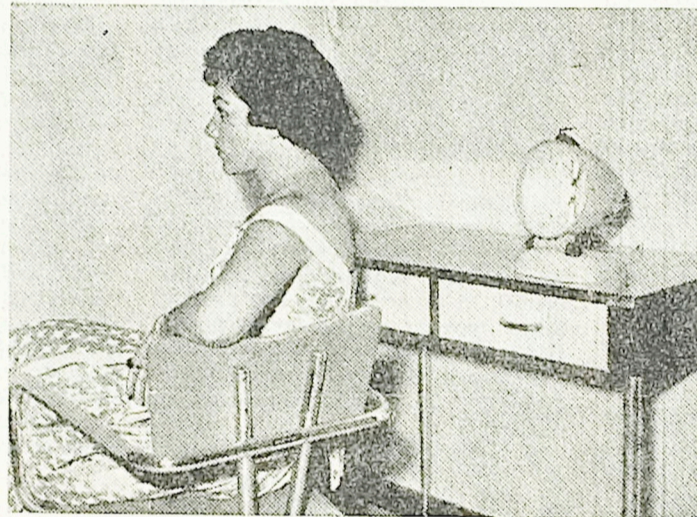
Pred 25 leti je bilo, poleti 1933, ko so odprli 227 km dolgo in 4,5 m globoko vodno pot iz Belega v Vzhodno ali Baltiško morje. Dolgo so se porajali načrti in priprave, ko pa so jeseni 1931 z zemeljskimi deli pričeli, so v poldrugem letu zgradili 19 zatvornic, 15 jezov, 12 odtočnih jarkov in 49 nasipov, uravnali so 33 km rečnih tokov, zemlje pa so premetala tri milijone tovrstnih vagonov. Pot je bila odprta. Skupno z vrsto prekopov, ki vodijo skozi Onesko in Ladoško jezero v Leningrad, je to najbolj zmogljiva prometna žila v severozahodni Rusiji. Pot iz Arhangelska do Leningrada se je z novim prekopom skrajšala za enajst dni. Dovoljujejo podnebne prilike plovo po njem le od junja do oktobra, prepeljejo milijone kubčnih metrov lesa, desetisoče ton nefelina in

apatita, ki sta važni surovini za izdelavo aluminija in v kemični industriji, dalje železno in nikljevo rudo in mnogo drugega blaga, na sever pa predvsem žito in industrijske izdelke za nova mesta in naselja na polotoku Kola in v Kareliji.

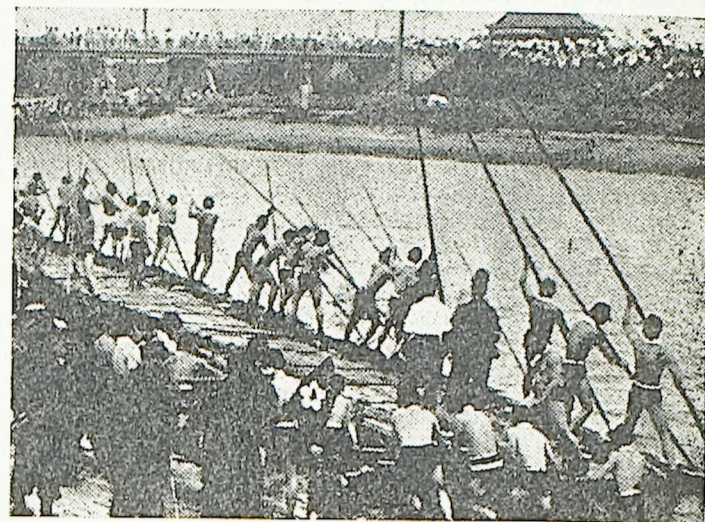

MOTORNİ TANKER »SVEN SALEN«

40.000-tonski »Sven Salen« bo v kratkem največja ladja švedske trgovske mornarice ter istočasno največji tanker na svetu z motornim pogonom. Vsi ostali večji tankerji so na turbinski pogon. Spuščen je bil v morje meseca maja in ga zdaj dovršujejo. Njega in dva njegova dvojčka so zgradile domače ladjedelnice, vsi trije tankerji pa so že v naprej najeti za pet let.

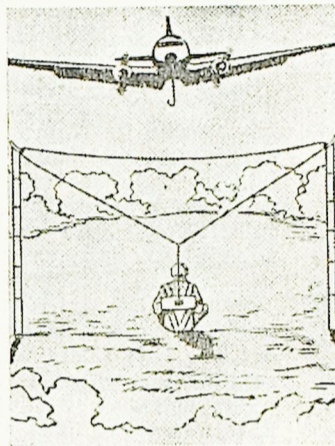
Sončenje doma. Sončenje — seveda če ne pretiravamo — zelo ugodno vpliva na naš organizem. So pa dežele, kjer sonca skoraj ne poznajo in kjer se lahko sončijo komaj kak mesec v letu. Sodobna tehnika je tudi v tem pogledu naša rešitev. Posebne žarnice, ki jih že dalj časa uporabljajo v zdravilstvu, so našle pot tudi v zasebne domove in umetna sonca nadomeščajo ljudem tople sončne žarke.

Letošnje poletje je divjalo na Japonskem kar 5 velikih tajfunov, ki so povzročili velikansko materialno škodo in zahtevali mnogo človeških življenj. Japonska ima sicer dobro urejeno obveščevalno in varnostno službo, ki spremlja gibanje vsakega tajfuna in opozarja prebivalstvo na nevarnost, vendar nesrečo lahko samo omili, preprečiti pa je ne more. Na sliki vidimo posebne reševalne ekipe, ki pričakujejo vihar.

RADARSKA CESTA

S tako imenovano »radarsko cesto« nameravajo Nemci omogočiti varno plovo po Labi in Weseri tudi v gosti megli. Ladje bodo z lahkoto našle pot iz Severnega morja v Hamburg in Bremerhaven. Sploščka nameravajo postaviti verigo štirih radarjev tako ob Labi kot ob Weseri. To bodo sedemnadstropne stolpne stavbe z najmodernejšo tehnično opremo. Priključeni bosta tej osmerici še centrali v Cuxhavenu in Brunsbüttelkoogu.

Spustiti diverzanta za fronto ni danes nobeno vprašanje. Druga pa je stvar, kako mu omogočiti srečno vrnitev. Na naši sliki vidimo najnovejši »izum« na tem področju. Diverzant se priveže na vrvi, ki jo letalo s posebnim kabljem kar v letu pograbi in odnese padalca na varno.

7400 m POD GLADINO

Neka francoska oceanografska odprava je fotografirala morsko dno v globini 7400 m. Slike so posneli s posebej zato izdelano podvodno kamero in ob pomoči podvodnih reflektorjev, ki so jih spustili tako globoko. Na eni sliki ni videti globinskih rib ali kakih druge živali, ki se navadno držijo v tolikšni globini, dasiravno so slike zelo jasne in ostre.

— Hej, prebudi se! Zdaj sem jaz na vrsti!

Jack London:

14

SMOKE BELLEW

»Pa tebi?« je dejal Čok. »Včeraj popoldne so od reke Indiane napravili stampedo in vse pobrali. Niti enega deleža ni več prostega.«

»Ako je stvar taka, ponavljam, kam se ti tako mudi?«

»Mudi? Meni? Saj ne grem zlata iskat. Na uradni poti sem. Grem tja gori v Babji potok, kjer bom izvršil ljudsko štetje.«

Nekdo drugi ga je pozdravil s temile besedami: »Kam pa ti, možiček? Kaj misliš, da si boš tudi ti osvojil zlatonosni delež?«

»Jaz?« je odvrnil Čok, »beži no, beži. Vidiš, jaz sem na primer prvi našel ta zlatonosni Babji potok. Pa grem rajše nazaj, ker se bojim, da mi kak mlečnozob čičeko ne ukrade mojega deleža.«

Povprečna hitrost, s katero so drugi stampeparji stopali po gladkem ledu, je bila tri milje in pol na uro. Dimač in Čok pa sta jih naredila štiri in pol. Tu pa tam sta tudi malo tekla in zato še hitreje prodirala.

»Tako bom hitel,« je Dimač podražil Čoka, »da si boš noge do kolen obrusil.«

»Da, in še potem se bom tako zadeval v tvoje mokasine, da se boš kar zbosil. Sicer pa ti pravim, da najina pot ne bo nič prida. Računam takole: Zlatonosni delež v potoku meri pet sto čevljev. Recimo, da jih bo deset na miljo. Pred nama je tisoč mož in potok vendar ni sto milj dolg. Nekaj jih bo tam, ki bodo ostali praznih rok in kar po ušesih mi zveni, da bova prav midva med tistimi nesrečnimi.«

Preden je odgovoril, je Dimač napravil nekaj dolgih korakov in prehitel Čoka za celih šest čevljev. »Ako bi varčeval s sapo in se malce podvizal, bi jih gotovo prešla nekaj izmed tistih tisoč,« je rekel.

»Kdo? Jaz? Če se mi umakneš, ti precej pokažem, kaj je hitra hoja.«

Dimač se je smejal in zopet stekel. »Čok, vidim, da sem te odril do smrti. Odkar sem prvič stopil na obalo Dyea, sem prustvaril vsako žilico v svojem telesu. Moje meso je žilavo kot konopec in grenko kot pik klopotič. Ako bi bil mogel zapisati tako stvar o sebi pred meseci, bi bil samega sebe potrepljal po rami, ampak takrat še ni šlo. Treba je bilo to stvar prej doživeti in zdaj, ko jo doživljam, je ni več treba zapisovati. Zdaj sem pristna, grenka, pekoča korenina. Rad bi videl tistega gorjanca, ki bi se hotel z mano meriti. Zadal bi mu take uganke, da bi jih svoj živ dan premišljal. Zdaj pa pojdi ti naprej in pokaži, kaj je hitra hoja. Pokaži vso svojo umetnost. Čez pol ure pa, ko boš že do skrajnosti izmučen, stopim zopet jaz na čelo in ti pokažem, kaj je višja umetnost.«

»Hm!« ga je duhovito zbadel Čok. »Pa še zmeraj se ga drži mokro za ušesi. S poti, pravim, pa ti tvoj oče pokaže, kako se po človeško hodi.«

Tako sta se vrstila vsake pol ure in korakala, kakor zna le malokdo. Govorila nista mnogo. Gibanje ju je gredo, čeprav jima je okoli ust in na bradi dehlina zmrzavala. Mrzav ju je tako žgal, da sta si morala skoraj neprestano drgniti nos z rokavicami. Ako sta le za nekaj minut prenehala, jima je meso hipoma premrlo in le krepko natiranje je zopet poživilo zastali krvni obtok, ki se je začel vračati s pekočimi in bodečimi občutki.

Pogostoma sta mislila, da sta že dospela na čelo vrste, toda neprenehoma sta dohitevala nove tekmece, ki so se bili še pred njima podali na stampedo. Tu pa tam je kaka gruča poskušala iti z njima v korak, pa je po prehodu milje ali dveh malodušno zaostala in zgnila v temi.

»Midva sva vso zimo imela pot pod nogami,« je razlagal Čok, »pa se ti zaspanci, vsi tohli od ležanja v toplih

kočah, drznejo meriti z nama. Če bi bili iz pristnega kislega testa, bi bila stvar drugačna. Takle sprehod je igrača za kislno testo.«

Spotoma je Dimač zanetil vžgalico in pogledal na uro. To je storil enkrat in nikdar več, zakaj mrzav ga je tako osmodil po golih rokah, da je trajalo celo večnost, preden si je pregнал zaohotnico.

»Štiri je šele,« je dejal, ko si je natikal rokavice, »in prešla sva jih že tri sto.«

»Tri sto osemindeset,« je popravil Čok. »Štel sem jih. — Prosim, s poti, vi popotnik! Dajte, da bova korčila midva, ki znava.«

Te besede so veljale možu, ki je bil tako utrujen, da se je le še opotekal in tako zastavljal pot. Ta in pa še nekdo drug sta bila edina onemogleža, ki sta ju Dimač in Čok dohitela, kajti bila sta že skoraj na čelu stampede. Grozote tiste noči sta zvedela šele pozneje. Onemogli možje so sedeli v sneg ob poti, da bi se odpočili, pa niso več vstali. Sedem jih je zmrznilo, mnogim pa so v dawsonskih belnišnicah morali odrezati zmrzle noge in prste na rokah ali nogah! Stampeda proti Babjemu potoku se je namreč godila v najmrzlejši noči tistega leta. Pred jutrom je alkohol v dawsonskih toplomerih kazal petin-sedemdeset stopinj pod ničlo.

Drugi onemoglež, ki sta ga Dimač in Čok našla nekaj minut kasneje, je sedel ob poti na kosu leda.

»Le pogum, pa naprej, junaček!« ga je Čok veselo pozdravil. »Giblji se, giblji! Če boš sedel, boš kmalu trd.«

Mož ni odgovoril. Postala sta in ga bolj natančno pogledala.

»Trd je kot železna ogrebača,« je izjavil Čok, »če ga prevrneš, se bo razklal na dvoje.«

»Poglej, če diha,« je ukazal Dimač, ki je z globoko otipaval tučca pod kožuhom in volneno jopo, če mu nece še bje.

Čok si je odvihal kučmo na desni strani in pihal uho k ledenim tujčevim ustom. »Nikake sapa več,« je rekel takoj nato.

»Tudi srce mu ne bje več,« je dodal Dimač.